alio Eccleſiam conſtruente & dotante, nec ei qui conſtruxit, ſi nec ipſe, nec alius dotem aſſignavit, conſequens eſt ut nec competat definitum, ut *l. 1. §. Dolum, ff. de dolo, c. Cùm cauſam, infr. de raptor.* & notant gloſſ. Hoſt. Joan. Andr. Cardin. & alii *in rubr. ſuprà de ſumma Trinit. & fid. Cathol.*

32 Moveor quartò, quia Juſpatronatûs jam acquiſitum amittitur ſi Eccleſia funditùs deſtruatur, *c. De fabrica, de conſecrat. diſt. 1.* & latiùs patebit infrà *in 2. quæſt.* Item perditur dote penitùs peremptà, ut poſt alios fusè probat Lambertin. *in tract hujus tit. lib. part. 1. in 6. q. principali, art.*
33 *3. n. 13. & lib. 3. in 7. quæſt. principali, art. 1. n. 1.* Ergò multò fortiùs non acquiritur, ſi Eccleſia nondùm ſit conſtructa & dotata; quia faciliùs datur retentio, quàm nova acquiſitio, *l. Per retentionem, c. de uſufr. & l. 2.* & hîc Bald. *in 3. notab. C. de fideicomm.* & turpiùs ejicitur quàm non admittitur hoſpes, ut dicit textus in *c. Quemadmodùm, ſuprà de Jurejur.*

34 Moveor quintò, quia Jura prohibent Eccleſiam ædificari, niſi priùs aſſignentur quæ neceſſaria ſunt pro luminaribus, pro cuſtodia & pro ſtipendiis Miniſtrorum, *c. Nemo, de conſecr. diſt. 1.* & in authent. *Ut null. ædific. orator. dom. in rubro & nigro*, & notat gloſſ. 1. *in c. Quicumque, 16. q. 7.* fusè Lambertin. *in hoc tract. lib. 1. part. 1. in 5. q. principali, art. 10.* Quin imò ante ipſam fundationem dos aſſignari debet ſecundum Innocentium *ſuprà in rubr. n. 2.* & Cardin. *n. 4. in 5. q.* Ergò abſurdum eſt, ut de facto conſtruens Eccleſiam ſine dote ex facto per jus damnato conſequatur præmium, & gratiam Juriſpatronatûs, undè potiùs deberet pœnam mereri, *c. Legi 16. quæſt. 1. l. Sive hæreditaria, ff. de negot. geſt.* gloſſ. *in cap. Quod ob gratiam, ad finem, de regula Juris in 6.*

35 Moveor ultimò, quia etſi Eccleſia conſtrui non debeat ante dotis aſſignationem, ut in d. *cap. Nemo de conſec. diſt. 1.* tamen ſi de facto conſtruatur, conſecrari non debet, niſi priùs fundator illam dotet, ut ſunt clara Jura in *cap. Piæ mentis, & in cap. Frigentius, 16. q. 7. & in cap. Placuit, 1. q. 2.* & tradit Lambertin. *in præcitata quæſt. 5. art. 18.* Quòd ſi
36 contra Juris diſpoſitionem Eccleſia eſſet fundata, & conſecrata ſine competenti dote, conſecrator teneretur eam dotare, ut tenet gloſſa *unica* communiter approbata in *c. Cùm ſicut ſuprà, de conſecrat. Eccl. vel Altar.* exemplo Epiſcopi qui ordinans aliquem ſine titulo, tenetur illi de ſuo providere, *cap. 2. cap. Epiſcopus, & cap. Cùm ſecundum, ſuprà de præben.* & in defectum Epiſcopi conſecrantis, ut dicit illa
37 gloſſa, fundator dotabit eam, & poterit ad hoc compelli, argum. *d. cap. Piæ mentis, 16. q. 7. & l. Qui liberos, ff. de ritu nupt.* quod latiùs proſequitur Lambertin. *d. art. 18.*
38 *in princ. verſ. Si autem Eccleſia.* In eo autem caſu, in quo fundator compellitur ad dotandum, de rigore Juris ex dotatione non efficitur Patronus, ut videtur tenere Joan. Andr. *in rubr. hujus tit.* ſecundum Card. *ibi in 6. q. n. 5. verſ. Et ex hoc videtur*, ſicut non detrahit Trebellianicam, qui compulſus adiit ut reſtituat, ut *l. Nam quod, §. Qui compulſus,*
39 *ff. ad Trebellian.* & generaliter non debet quis commodum conſequi ex eo quòd facit invitus, *c. Quam præpoſterum cum concordant.* de quibus hîc in gloſſa ultima *13. q. 2.* gloſſa penult. *in c. ad finem 23. q. 5.* licèt Card. ſubdat æquius eſſe ut efficiatur patronus, de quo pleniùs per Lambertin. *lib. 1. par. 1. in 3. q. principali n. 4.* verſ. *Unum tamen reperi.* Ergò Doctores ſupponunt pro indubitato eum qui de facto fundavit & conſtruxit Eccleſiam ſine aſſignatione dotis, non acquiſiviſſe jus patronatûs, aliàs enim ineptum fuiſſet inquirere an dotans ex neceſſitate efficeretur patronus, ſi jam patronus eſſet ex fundatione & conſtructione præcedenti; & quidquid
40 ſit de illo qui compulſus contulit dotem Eccleſiæ jam fundatæ, certè negari non poteſt quin efficiatur patronus ſi illam conferat ſponte, pro ut concludit Innocentius & Card. *ſuprà in rubr.* & idem Card. hîc *n. 6* & Abbas *n. 9.* & Lambert. *lib. 1. part. 1. in 3. q. principali art. 1.* ergò neceſſe eſt fateri ex ſola fundatione & conſtructione eum non acquiſiviſſe jus patronatûs, nam ſi acquiſiviſſet quidquid dicat Lambert.
41 *d. q. 3. n. 4.* verſ. *Sed ad hoc poteſt reſponderi*, utiquè ex dotatione non potuiſſet illud de novo acquirere, cùm jus patronatûs ſit individuum & ſemel quæſitum ex una cauſa, non poſſit ex alia acquiri, arg. leg. *Viæ, ff. de ſervit.* leg. *ſi ſepulchrum, cod. de relig. & ſumptibus funer.* leg. *1. ff. ad l. Falcid.* leg. *Uſus, ff. de uſu & habitat.* incorporalia enim dividi non poſſunt, *c. Nihil. 7. q. 1.* & notat Hoſt. *in c. 1. n. 1. ſupra eodem* & Archid. *in c. 1. poſt princ. eod. tit. lib.*
42 *6.* & Bald. *in c. Quanto de judic.* & quod meum eſt ex una cauſa & alia meum fieri non poteſt niſi deſinat eſſe meum, ut *c. Inter dilectos, §. Cæterùm de fide inſtrum.* lege *3. §. Ex pluribus, ff. de acquir. poſſeſſ.* & lege *Cùm res, cod. de contrahend. empt.* Abb. *conſ. 3.* Nitat. *col. 2. in princ.* verſ. *Item quod meum eſt lib. 2.* Socin. *reg. 25. Dominus ſemel ampliùs effici non poteſt.* Facit textus *in c. Ut quis duas de elect. lib. 6.* & quod notat Lap. *alleg. 8. per totum.* Præſertim *n. 4.* ubi dicit ex ſecunda præſentatione non poſſe alicui jus competere 43
ſi competit ex prima, quia quod meum eſt ex una cauſa &c. & Matrimonium carnale ſicut ſpirituale conſtare non poſſe ex conſenſibus iteratis, quia cùm ſit individuum, aut ex primo 44
conſenſu tenuit, & ſic nihil addit ſecundus, aut non tenuit & poteſt conſiſtere ex ſecundo, allegat gloſſa *in c. fin. de tranſlat. Epiſc.* & Joan. Andr. hoc dicentem *in addit. ad Speculat. in tit. de reſcript. §. Ratione autem cauſæ*, verſ. *Item obtentum eſt.*

Non obſtant jura quæ dicunt jus patronatûs poſſe acquiri ex 45
pluribus cauſis alternativè, quoniam loquuntur in caſu ſecundæ concluſionis, de qua infrà *n. 49.* id eſt cùm unus dat fundum, alius conſtruit & alius aſſignat dotem, nam unuſquiſque alternativè ex una cauſa efficitur patronus. Sed hinc non ſequitur quin reſpectu Eccleſiæ debeant ſimul concurrere fundatio, conſtructio & dotatio.

Item non obſtat quòd ex ſola fundatione & conſtructione, 46
Eccleſia de non eſſe deducatur ad eſſe, ac proindè fundans & conſtruens efficiatur patronus, ut ex Innoc. prolixè deducit Lambert. nam reſpondetur Eccleſiam deduci quidem ad eſſe etiam dote nondùm aſſignatà, ſed incompletè & contra juris prohibitionem, undè ex tali fundatione & conſtructione patronatus & jus præſentandi rectorem non acquiritur, quia ſine 47
ſubſtantia rerum non poteſt Eccleſiæ deſerviri, ut *c. ſi quis objecerit 1. q. 3.* & fuit dictum Innocentii *ſuprà in rubr. n. 2.* verſ. *Poſſet tamen dici* & Hoſt. *in c. 1. n. 4* verſ. *poteſt tamen dici contrarium ſupra eodem* & patet ex dictis Feder. de Sen. *ſuprà cit. in 30.*

Et ex his conſiderationibus ad quas Lambertinus non advertit, arbitror concludendum ex ſola fundatione non acquiri jus patronatûs, ſi nemo alius Eccleſiam conſtruat & dotet, neque ex ſola conſtructione, ſi nemo alius dotem aſſignet, neque ex collatione dotis, ſi nullus Eccleſiam fundet & conſtruat, ſed hæc tria debere copulativè concurrere ab initio, quod intelligo verè ſeu per juris fictionem, nam ſi à principio, 48
licèt malè, ſine dote fuiſſet fundata & ædificata & conſecrata Eccleſia qui poſteà illam dotaret de Diœceſani conſenſu patronus eſſet, quia favore Eccleſiæ fingeretur actus iſte præceſiſſe, ut formaliter inquit Joannes Andreas *in d. c. 1. n. 8.* verſ. *poteſt tamen dici*; & ſic conſtitutio dotis retrotrahitur & Eccleſia videtur dotata ante conſecrationem, ſicut in Matrimonio, *c. Tanta, qui fil. ſint legit.* & per Abbatem hîc *n. 9. in fine.* Quidquid contra ſcripſerit idem Abbas *in prælleg. conſ. 106. n. 2. lib. 2.*

Secunda concluſio eſt, ad acquirendum jus patronatûs non 49
requiritur ut una & eadem perſona fundet, conſtruat & dotet Eccleſiam; ſed ſatis eſt ut unus det fundum, alius ædificet & alius aſſignet dotem de conſenſu Diœceſani; & omnes in ſolidum efficiuntur patroni. Probatur hæc concluſio *ex c. piæ mentis, c. Frigentius, c. Quicumque & c. filiis 16. q. 7. ex c. Abbatem, il ſecondo 18. q. 2. & c. Nobis infra eodem* & ex Concilio Tridentino *c. 9 ſeſſ. 25.* quibus in locis prædicti modi acquirendi jus patronatûs ponuntur tanquam diverſi & cum dictione alternativa in medio & conſequenter non requiritur omnium concurſus, ſed ex quolibet ipſorum jus patronatûs acquiritur, *c. Inter cæteras, ſuprà de reſcr. & reg. in alternativis de reg. jur. in 6.* & ita intelligi debet gloſſa 1. *in d. c. piæ mentis*, dum firmat jus patronatûs acquiri ex tribus cauſis & recitat verſum.

Patronum faciunt dos, ædificatio, fundus.

Idem apertiùs tenet Innoc. ſuprà *in rubr.* dum primò ponit hos tres modos acquirendi patronatum & poſteà ſubdit, quilibet autem ipſorum patronus eſt. Idipſum clarè voluit Archid *in c. 1. poſt princ. de jure patronatûs lib. 6.* ubi ait poſſe effici plures patronos ex diverſis cauſis, puta quia unus eſt patronus ex fundi datione, alter ex dotatione, alter ex conſtructione; & ſequitur Card. ſuprà *in rubr. in 4. q. & conſ. 121. Quidam habens quoddam feudum, col. 2.* verſ. *Ad quod reſpondeo*, Abbas *conſ. 39. Quidam Dominus Jacobus poſt princ. lib. 2.* & alii apud Lambertinum aſſerentem hanc eſſe communem omnium Doctorum ſententiam *in tractatu hujus tituli, libro primo, parte primâ in 3. quæſt. principali art. 1. num. 1.*

Secundò quæro, an ex reædificatione ſeu refectione Eccleſiæ 50
acquiratur jus patronatûs.

Negat Laurentius & poſt eum Innoc. hîc *in princ.* arg. leg. *Prætor, §. Vicinales, ff. ne quid in loco publico meliùs dixiſſent §. Viarum*, verſ. *Vicinales*, ubi vicinalis via dicitur privata, ſi ab initio facta ſit à privatis publica, ſi ſolùm reficiatur expenſis privatorum, atque ita quod publicum eſt ex ſimplici 51
refectione non deſinit eſſe publicum. Inducunt etiam rationem, quia quod humani juris eſſe deſiit, ſervitutem non recipit, lege *Caveri, ff. Commun. prædior. & argument. cap. Ad hæc in fine ſuprà de Relig. domibus cum ſuis concord.*

Verùm gloſſa Bernardi hîc in verbo *Fundatores* diſtinguit 52

ſic. Aut Eccleſia non eſt funditùs deſtructa & ex refectione ſeu reparatione jus patronatûs non acquiritur. Et in hoc caſu
53 vera eſt opinio Laurentii de qua ſuprà. Aut Eccleſia eſt prorsùs diruta ita ut egeat nová conſecratione juxta textum *in c. de Fabrica, de conſecr. diſt. 1. & hoc ſecundo caſu*, aut quis Eccleſiam reædificat ſine conſenſu Epiſcopi Diœceſani; & nullum jus acquirit, arg. leg. *Uſufructuarius, ff. de uſufruct.* ubi patet uſufructuarium non poſſe immutare formam rei, etiamſi aliàs non poſſit uti. Et ex expreſſum in Auth. *ut nulla fabrica orat. dom. §. 1. collat. 5.* nam quemadmodùm à principio non licet Eccleſiam conſtruere ſine conſenſu Epiſcopi, ut *in c. Nemo de conſecr. diſt. 1.* ita nec poſteà illam reædificare ut acquiratur jus patronatûs, ut benè per Abbatem hîc *n. 8.* Aut Eccleſiam prorſùs dirutam reædificat de Diœceſani conſenſu & acquirit jus patronatûs, quia perindè eſt ac ſi Eccleſiam ab initio conſtruxiſſet, *c. Conſuluit infrà de*
54 *Judæis*, ubi habetur favorabilius eſſe reædificare conſtructam, quàm de novo conſtruere & eſt caſus in d. Auth. *Ut null. Fabr. orat. domin. §. 1.* per totalem enim deſtructionem Ec-
55 cleſia remanſit execrata *d. c. de Fabr. de conſecr. diſt. 1. c. Propoſuiſti & cap. In ligneis de conſecr. Eccleſ. vel Altar.* ſecundum Joannem Andream ſuprà *in rubrica numero tertio*, verſiculo, *Sed non placet hæc reprehenſio*; & prior patronus qui per primam ædificationem Eccleſiæ acquiſivit jus patronatûs, per totalem illius deſtructionem radicitùs ipſum jus amiſit, ut tenet Bernard. *hîc in fine primæ gloſſæ*, &
56 Hoſtienſ. poſt eum *n. 3.* Joan. Andr. *n. 12.* Henric. Boich. *prope finem, verſ. Prior verò Patronus*, Cardin. *q. 3.* & reliqui omnes. Æquum tamen eſt ut antequàm Epiſcopus
57 extraneo de conſenſu ſuo ædificare volenti conſentiat, antiquum Patronum ſuper hoc requirat, & ipſum cuilibet extraneo præferat, arg. *cap. Cum Apoſtolica, de his quæ fiunt à Prælat. cap. Potuit, de locat. & conduct. & cap. Ad hæc in fine de offic. Archid.* ſecundum Hoſt. & alios præallegatos, & concordat quod notat idem Hoſtienſ. in *cap. Nobis infra eod.* Suprà dictam gloſſæ diſtinctionem probarunt *hîc* Tancred. Joan. Andr. & Henr. Boich. *loco cit.* & Abb. *n. 1.* & *11.* Staphil. *de litter. grat. tit. de mod. & form impetr. §. Sequitur videre n. 6.* Burſatt. *conſ. 310. à n. 3. vol. 3.* Lambertin. *de jurepatr. lib. 1. part. 1. in 6. q. principali art. 3.* Menoch. *conſ. 90. ſub n. 24. & 25.* Rota *deciſ. 306. à n. 3. part. 3. diverſ.* & apud Card. Seraphin. *deciſ. 555. n. 2.*
58 Procedit autem hæc concluſio etiamſi reædificatio fiat ex iiſdem cæmentis, ſeu materia; adhuc enim reædificans de Diœceſani conſenſu acquirit Juſpatronatûs, non autem ille, qui ab initio illam conſtruxit, & per totalem deſtructionem deſiit eſſe Patronus, ut proximè dictum eſt. Nam obligatio ſemel extincta in perpetuum non reviviſcit, *l. Qui res, §. Aream, ff. de ſolut. & c. Quæris de conſecr. diſt. 4.* Ad hoc textus optimus in *l. Quid tamen, §. penult. ff. quibus modis uſusfr. amitt.* ubi ſi navis fuerit per partes refecta durat uſuſfructus: ſed ſi ex toto deſtructa fuerit, & poſteà reſtaurata, licèt ex eiſdem tabulis, uſusfructus extinctus eſt. Sicut ſi domus ex iiſdem cæmentis, ligniſque fuerit reſtituta, uſuſfructus extinguitur, & pro hac parte poſt multa concludit gloſſ. 1. *hîc verſ. Item quid ſi reædificata eſt*, Hoſt. *n. 2. in eod. verſ.* Butr. *n. 17.* Cardin. *n. 7. in 3. quæſt.* Abb. *n. 11.* & plerique alii. Neque obſtant Jura contraria allegata in gloſſa, ex quibus arguitur Eccleſiam reædificatam cenſeri eamdem Eccleſiam, & loco prioris ſuccedere. Quoniam loquuntur in eo caſu, in quo ſemper remanet materia, ut reſpondet Joan. Calderin. & poſt eum Cardin. *ubi ſuprà.*

Rursùs procedit eadem concluſio non ſolùm in Jurepatro- 59
natûs ſurgente propter ædificium, ſed etiam propter dotem, vel fundum. Nam quemadmodùm ſi Eccleſia ſit à fundamentis deſtructa, ex reædificatione alterius etiam ex iiſdem cæmentis antiquus Patronus non recuperat Juſpatronatus; eodem modo ſi dos vel fundus omninò pereat, antiquus patronus ex nova dotatione vel fundatione non recuperat Juſpatronatûs; ſed illud acquirit qui novam dotem, vel fundum aſſignat, ut benè per Card. *n. 7. in fin. verſ. Procedit autem hæc quæſtio.* 60
Fateor tamen Patronatum ſurgentem ex dotatione, vel fundatione non amitti ex ſola deſtructione Eccleſiæ. Nam ſi dos ſalva ſit, aut fundus; etiam deſtructa Eccleſia, qui dotavit, vel fundavit, remanebit Patronus, & ita poſt Eccleſiam reædificatam erunt tres Patroni ex diverſis cauſis ſecundum Abb. *n. 11. verſ. Ego intelligo* qui ad hoc inducit regulam, *§. Affinitatis, inſtit. de nupt.*

Tertiò, hîc cùm dicatur in diſcordia Patronorum eſſe præ- 61
ferendum præſentatum à majori parte ſi ſit idoneus, inveſtigandum eſſet quid juris ſit ſi Patroni ſint pares in præſentando, an ſcilicet inter præſentatos inſtituendus ſit dignior, an verò ſit locus gratificationi Epiſcopi. Sed hanc materiam plenè examino in *cap. Cùm autem, infra eod. in 1. & 2. q. à n. 20. uſque in finem.*

Quartò, cùm ſimiliter hîc dicatur jus ordinandi Eccleſiam 62
ad Epiſcopum devolvi, ſi quæſtio ſuper Patronatu inter compatronos laicos non fuerit deciſa infra quatuor menſes ad præſentandum præfixos; quærendum eſſet numquid Epiſcopus Parochialem Eccleſiam Juriſpatronatûs laicorum conferens jure devoluto, teneatur ſervare formam examinis per concurſum præſcriptum à Concilio in d. *cap. 18.* in Parochialibus liberæ collationis. Sed de hoc quoque articulo latè diſſerui in *capite Cùm propter, in 1. quæſt. n. 7. infra eod.*

ſit Dominus, quia dictio *mea* non refertur ad jus patronatûs, alioquin contractus eſſet ſimoniacus, cùm jus patronatûs per ſe vendi non poſſit, *c. Quia Clerici* & hîc gloſſa ultima *ſup. eod.* & infrà *c. de jure.* Sed refertur ad ipſam univerſitatem cum qua non miniſterio hominis, ſed miniſterio juris tranſit jus patronatûs tanquam acceſſorium & in quamdam neceſſariam conſequentiam rei venditæ cui adhæret, ut dicitur in deciſione Litteræ. Et quemadmodùm ſi quis dicat, vendo tibi villam meam illud pronomen *meam* non impedit tranſitum juris patronatûs ut hîc admittunt Innoc. & omnes, ita nec impedire debet ſi dicat vendo omnia bona mea, quia neutro caſu tranſit ex vi pronominis *mea*, ſed ex vi univerſitatis cui accedit.

Præterea inepta videtur differentia quam conſtituit Roch. *ubi ſuprà* inter venditionem omnium bonorum factam ſimpliciter & factam cum illa dictione *mea*. Quoniam ad praxim deduci non poteſt, ut quis vendat univerſaliter omnia bona, niſi ea demonſtret per illud pronomen *mea* vel aliud æquipollens, ut animadvertit Lambert. *d. q.* 5. *art.* 14. verſ. *Conſidera ſextò.*

53 Sextò, quæro an venditâ hæreditate tranſeat Juſ patronatûs.

Reſpondeo tranſire, quia hæreditas eſt quid univerſum, ut in d. *l. Bonorum, la ſeconda, ff. de verb. ſignif. & in l. Hæreditas, & l. Item*, §. *Non ſolùm, ff. de petit. hæred.* & ita communiter tenetur, ut dicit Abbas *hîc n.* 13. Ideòque Jus patronatûs competens filiis & ſucceſſoribus, dicitur tranſlatum cum univerſitate per ceſſionem à filio factam de omni

54 jure, quod in hæreditate habebat, Archil. de Graff. *deciſ.* 9. *de Jurepatr.*

55 Septimò, quæro an Jus patronatûs veniat in legato omnium bonorum.

Reſpondeo affirmativè, quia hujuſmodi legatum intelligi-

56 tur univerſale, *l. Quoties*, §. *ultim. ff. de uſufr.* juncta *l. Cogi, in princ. cum l. præced. ff. ad Trebellian. & l. Uxori meæ, ff. de uſufr. legat.* Ideòque Jus præſentandi magis pertinet ad uxorem relictam uſufructuariam omnium bonorum,

57 quàm ad hæredem, ut poſt prolixam diſputationem concludit Lambertin. *de Jurepatr. part.* 2. *lib.* 1. *q.* 10. *principali art.* 3. ubi etiam *n.* 12. *verſ. Poſſet etiam dici cum ſeqq.* refert Anton. Corſ. qui poſteà fuit Rotæ Auditor, & Chriſtophorum Albam Juriſconſultos primarios legentes in ſtudio Patavino ita conſuluiſſe, & in civitate Calabriæ ſic judicatum fuiſſe, & eum ſecuta fuit Rota coram Cardinali Mantica, *deciſ.* 140.

An autem præſcribens univerſitatem bonorum præſcribat

58 Jus patronatûs ei immixtum, plenè examinat Felin. in d. *c. Cauſam n.* 8. *de præſcriptione.*

Octavò & ultimò, quæro pro complemento materiæ, an tranſeat Jus patronatûs cùm venditur talis univerſitas, cum 59
qua de jure tranſiret, ſi in hujuſmodi venditione Juſpatronatûs exprimatur: veluti ſi vendatur caſtrum cum omni juriſdictione & Jure patronatûs.

Joan. Andr. in *cap. unic. n.* 1. *verſ. Quæro*, de quo dubitari vidi *infra eodem lib.* 6. diſputat latiſſimè hanc quæſtionem in utramque partem, & *n.* 3. *verſ. Item audivi*, refert pro parte affirmativa fuiſſe in Curia ſententiatum in venditione, quam fecerat Capitulum Herbipolen. Decano, & Capitulo S. Stephani Moguntini de villa Ingilem. exprimendo Curiam, agros, vineas, decimas, cenſus, Jus patronatûs cum omnibus juribus, &c. Sed nihilominùs in eodem *n.* 3. *verſ. Propter quæ* conſulit tanquam certum, ut numquam fiat expreſſio Juris patronatûs venditioni conjuncta, & per quam 60
dici poſſit illud expreſsè venditum, ſed in fine inſtrumenti fateatur venditor ſe dediſſe eſſe patronum, & omne poſſeſſionis commodum, & animum depoſuiſſe.

Gemin verò in d. *cap. unico* referendo Joan. Cald. dicit poſſe concludi ſub hac diſtinctione, videlicet aut expreſſio fit declarativè, ut vendo villam cum omnibus juribus, id eſt ju- 61
riſdictione, Jure patronatûs, &c. & tunc tranſit, quia talis declaratio non inducit novam, vel ſingularem venditionem, arg. *l. Hæredes palam, ff. de teſtam.* Aut expreſſio fit non declarativè, ſed conjunctivè, ut vendo villam, & Jus 62
patronatûs: & hoc caſu Jus patronatûs non tranſit, ex notat. per Joan. Andr. *ubi ſuprà.* Addit Franc. *in eod. capite unico n.* 3. *verſ. Sed imò.* Quòd etſi expreſſio Juris patronatûs fiat continuativè, tamen fiat eo modo quo tacitè ineſt, ita ut appareat illud non venire principaliter, ſed acceſſoriè, velut 63
ſi vendatur caſtrum cum Jure patronatûs, & tunc tranſeat, cùm acceſſoriè veniat. Fatetur tamen hoc pendere ab inſpec- 64
tione, an dictio, *cum*, conjungat principaliter, an acceſſoriè. Abb. Marian. Soccin. & alii *in cap. Querelam, de ſim.* diſtingunt*: An dicatur, vendo caſtrum cum Jure patronatûs, vel, vendo caſtrum & Juſpatronatus, ut in primo caſu tranſeat cum univerſitate; in ſecundo autem non: ſed hanc diſtinctionem reprobat ibi Felin. *in ult. col.* concludens neutro caſu Jus patronatûs tranſire in emptorem: & hanc opinionem ſequitur, & validiſſimis fundamentis comprobat Lambert. *de Jurepatr.* 2. *p. lib.* 1. *in* 5. *q. princ. art.* 20. *n.* 12. *uſque in fin. art.* quæ & mihi magis placet, tum quia conformior dictis Joan. Andr. Tum quia firmioribus rationibus fulcitur, tum demùm, quia tutior eſt propter periculum ſimoniæ: & ideò in dubio amplectenda, *c. Juvenis, infrà de ſponſ. & c. Ad audientiam, de homicid. cum concordant.*

DE JURE PATRONATUS.

Idem Alexander III. Abbati S. Alberti.

CAPUT XIX.

CONſultationibus: & infrà. Si aliquis Clericus ab ordinario judice in Eccleſia fuerit inſtitutus ad præſentationem illius, qui ejuſdem Eccleſiæ credebatur eſſe patronus, & poſteà jus patronatûs alius evicerit in judicio, inſtitutus non debet ab ipſa propter hoc removeri, ſi tempore præſentationis ſuæ, ille qui eum præſentavit, jus patronatûs Eccleſiæ poſſidebat, cùm ex hoc ei, qui de jure debet habere, nullum in poſterum præjudicium generetur. Si verò non poſſidebat, ſed tantùm credebatur eſſe patronus, cùm non eſſet, poterit ab eadem Eccleſia removeri.

SUMMARIUM.

1 *PRæſentandi poteſtatem conferunt poſſeſſio, communis & credulitas, & n.* 3.

2 *Inſtitutus ad præſentationem ejus qui tunc Jus patronatûs poſſidebat, & credebatur Patronus, non removetur, licèt illud Jus ab eo poſteà evincatur.*

3 *Geſta non ſuſtinentur ex titulo putativo, & communi errore, niſi concurrat poſſeſſio, vel quaſi.*

Præſentatio ut ſit valida non requiritur, ut præſentans ſit Patronus, ſed ſatis eſt ut tempore præſentationis ſit in quaſi poſſeſſione præſentandi, & communiter reputetur Patronus, ibidem, & num. 4. *&* 14.

Et quid poſt Concilium Tridentinum, num. 8. *& ſeq. uſque in finem.*

5 *Præſentatio eſt fructus Juris patronatûs.*

6 *Fructus pertinent ad bonæ fidei poſſeſſorem, non ad proprietarium.*

7 *Collatio facta ab exiſtente in quaſi poſſeſſione conferendi ſuſtinetur, licèt Jus conferendi non habeat.*

8 *Juris patronatûs titulus hodiè probari debet ad præſcriptum Conc. Trident. nec ſufficit poſſeſſio præſentandi, & num ſeq.*

9 *Tridentinum Concilium circa prohibitionem Juris patronatûs locum habet tam in petitorio, quàm in poſſeſſorio.*

10 *Patronus poteſt à ſua quaſi poſſeſſione repelli, niſi patronatum probaverit juxta formam Concilii, etiamſi Ordinarius poſt Concilium admiſiſſet præſentationem ſine cauſæ cognitione.*

11 *Etiamſi Patronus probaverit ſe per quadraginta annos præſentaſſe.*

12 *Jus patronatûs non probatur ex præſcriptione, niſi illa ſit immemorabilis.*

13 *Ad immemorabilem conficiendam computari debent anni elapſi uſque ad tempus controverſiæ motæ.*

15 *Præſentatus à bonæ fidei poſſeſſore de jure communi debet inſtitui, & præferri præſentato à proprietario, ſecùs ex Concilio Tridentino.*

16 *Niſi agatur de ſola pertinentia Juris patronatûs inter præſentatos, quia tunc Concilium non intrat, & præfertur præſentatus à poſſidente.*

17 *Præſentandi quaſi poſſeſſio ex unico etiam actu acquiritur.*

1 C*Onſultationibus.* Poſſeſſio & communis credulitas poteſtatem conferunt præſentandi. Hoc dicit ſecundum Abb. Antiq. & Joan. de Anan. vel aliter ſecundum Joan. Andr. & alios poſt eum. Inſtitutus ad præſentationem ejus, qui tunc Jus patronatûs Eccleſiæ poſſidebat, removeri non debet, licèt illud Jus ab eo poſtmodùm evincatur; ſecùs ſi non poſſidebat, ſed tantùm credebatur eſſe patronus. Dividitur in duas partes; ſecunda hîc, *Si verò.*

2 Nota primò ex priori parte textûs, duo eſſe neceſſaria ad hoc ut ſuſtineatur inſtitutio ad præſentationem ejus qui Patronus non eſt, videlicet ut communiter reputetur Patronus & ſit in poſſeſſione præſentandi, prout hîc notant gloſſa 1. Hoſt. *n.* 1. in verbo *Credebatur.* Abb. Antiq. & Joan. de Anan. uterque in ſummario. Et hinc collige notabilem limi-

3 tationem ad legem *Barbarius ff. de Off. Præt.* & ad conſimilia jura quæ diſponunt geſta à non habente poteſtatem, ſuſtineri ex titulo putativo & communi errore, procedunt enim dummodò cum communi errore concurrat poſſeſſio vel quaſi proprietatis ſeu poteſtatis; & ita poſt Innoc. ſingulariter limitant prædicta jura. Anton. de Butr. hîc *n.* 4. Abb. *in* 2. *not.* & Joan. de Anan. *n.* 2. Alias declarationes ad dictam legem *Barbarius* poſui *in c. Quòd à prædeceſſore infrà de ſchiſmat. & in c. Super eo de crimine falſi.*

4 Secundò nota hîc *jus patronatûs Eccleſiæ poſſidebat* ad validitatem præſentationis non requiri, ut præſentans habeat titulum & proprietatem juris patronatûs, ſed ſatis eſſe ut tempore actûs præſentationis ſit in quaſi poſſeſſione juris præ-

5 ſentandi; & ad hoc communiter allegatur hoc capitulum ſecundum Anton. de Butr. *in primo notab.* & ratio hujus deciſionis eſt, quia præſentatio eſt fructus juris patronatûs, *c. ex litteris ſupra eodem.* Fructus autem pertinet ad bonæ fidei

6 poſſeſſorem, non ad proprietarium, *c. Gravis, ſuprà de reſtit. ſpoliat. & §. ſi quis à non domino, inſtit. de rer. diviſ.* Undè quamvis poſteà jus patronatûs ab alio evincatur, tamen inſtitutus ad præſentationem bonæ fidei poſſeſſoris non removetur ut in textu, quia factum legitimè non retractatur, etiamſi devenerit ad caſum à quo incipere non potuit, *c. Præcepta* 55. *diſt.* & lege 2. *ff. de itin. actuque privat.* & ita hîc notat Innoc. in verbo *Poſſidebat*, cui Hoſt. *n.* 3. in eodem verbo. Joannes Andreas *n.* 2. Abb. *in* 1 *not. & n.* 3. verſ. *Sed ratio decidendi.* Joan. de Anan. *n.* 1. & cæteri ſubſcribunt. Et idem juris eſt in quaſi poſſeſſione eligendi, ut eſt caſus *in c. Querelam*, 7
ſuprà de elect. Abb. hîc *n.* 2. & in quaſi poſſeſſione juris conferendi, ut *c. Cùm olim ſuprà de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* & tradit Bald. *conſ.* 437. incip. *ex quo Abbas in princ. lib.* 2. & Rota *dec.* 308. *n.* 6. *part.* 1. *recent.*

Quærunt hîc Doctores, an exiſtens bonâ fide in quaſi poſſeſſione juris patronatûs, ſi ſibi moveatur quæſtio ſuper proprietate, pergere poſſit in ſua quaſi poſſeſſione præſentandi etiam poſt litem conteſtatam; anve ſic præſentatus ſit inſtituendus, ut latè proſequitur Innocentius in eodem verbo *Poſſidebat.* Hoſt. & Joannes Andreas *loc. cit.* & reliqui poſt eos.

Verùm hujuſmodi quæſtiones & conſimiles hodiè ſunt fermè 8
inutiles & ideò illas non proſequor, quia diſpoſitio hujus Decretalis hac in parte corrigitur à Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *c.* 9. ubi ſtatuitur ut (titulus juris patronatûs ſit ex fundatione vel dotatione, qui ex authentico documento & aliis jure requiſitis oſtendatur, ſive etiam ex multiplicatis præſentationibus ſupra hominum memoriam aliaſve ſecundum juris diſpoſitionem. In iis verò perſonis vel univerſitatibus in quibus id jus plerumque ex uſurpatione potiùs quæſitum præſumi ſolet, immemorabilis non aliter ſuffragetur quàm ſi præter reliqua ad eam neceſſaria præſentationes etiam continuatæ non minori ſaltem quàm quinquaginta annorum ſpatio quæ omnes effectum ſortitæ ſint, autenticis ſcripturis probentur. Reliqui Patronatus omnes & privilegia conceſſa tam in vim patronatûs quàm alio quocumque jure nominandi, eligendi & præſentandi, exceptis his quæ ad ſupremos Principes pertinent, vel in favorem generalium ſtudiorum conceſſa ſunt, in totum prorſùs abrogata & irrita cum quaſi poſſeſſione indè ſecuta intelligantur.)

de Caſtro Roman. *Singulor. 6.* Silveſter *in verb. Jus patronatus, quæſt. 5.* Henrich. Boich. & Cardin. *hic nu.* 18. *&* 19. & idem Cardin. *in c. Cùm ſæculum n. 5. verſ. Quo ad quæſtionem infra eodem*, Abb. *d. q. 5. n. 5.*

Quoniam ut reſpondit Innoc. *hic n.* 3. aliud eſt in jure ſepulchri aliud in jure patronatûs, quia ſepulchrum cùm nihil valeat, niſi venditor ad illud portetur & in eo ſepeliatur, eſſet illi prorſùs inutile ſi emptor fundi ingreſſum prohiberet, cùm ad illud non pateat aditus, niſi per fundum. At ſecùs eſt in jure patronatûs, quia venditor illo uti poteſt præſentando, quamvis Eccleſiam non ingrediatur. Sequitur Abb. *hic n.* 14. *verſ. Nec obſtant*, & Covarr. *var. reſol. lib.* 1. *c.* 13. *n.* 3. *verſ. Non obſtat ratio.*

21 Conclude igitur, vendito fundo, non venire jus patronatûs per ſupradicta, niſi ſive ad Eccleſiam pateat aditus per ipſum fundum ſive non; prout ex diſtinctione Abb. *d. q. 5. n. 5.* & Roman. *de ſingul. 6.* poſt mult. concludit Lambert. *in tract. hujus tit. part. 2. lib. 1. in 5. q. princ. art. 6. n. 2. propè fin. verſ. Ego hanc limitationem*, niſi tamen eſſet talis fundus qui univerſitatem conſtitueret juxta *l. cùm fundus ff. de l.* 2 & eſt text. ſecundum inductionem Card *in c. Cùm Bertoldus ſuprà de re judic.* nam curia illa de qua text. loquitur, fundus eſt univerſitatem conſtituens. Undè non mirum ſi jus patronatus tranſierit in emptorem. Quo fit ut ſi quis haberet fundum quem Hiſpani appellant *heredamiento* intra cujus fines haberet jus patronatûs vendito fundo jus patronatus hujuſmodi benè tranſiret in emptorem ut per Covarr. *d. n. 3. verſ. Tertiò.*

22 Secundò. Quæro, ſi quis vendat omnia jura quæ habet in aliqua villa in qua certos tamen fundos habeat vel certa jura namquid in tali venditione tranſeat jus patronatûs.

23 Reſpondeo non tranſire ſi villa non ſit ſua; nam ad hoc ut tranſeat, oporteret ut res quæ venditur, ſi talis quæ etſi ſine expreſſione univerſitatem vel jus patronatus in ſe contineat, ſicut eſt villa vel caſtrum quæ in ſe continent juriſdictionem, honorem & jus patronatus, ſed cùm dico, vendo tibi omnia jura hæc univerſalis eſt reſolvenda in ſingulares ideſt vendo tibi hoc & illud. Cùm autem juſpatronatus vendi non poſſit ſub hac generali venditione nullatenus comprehenditur. Ita formaliter Innocentius *hic num.* 2. cui conſentiunt Hoſtienſ. *num. 5. verſ. Sed quid ſi quis obliget* Joan. Andr. *num. 3. verſ. Dixit etiam Innoc.* Henrich. Boich. *n.* 3. Butr. *num. 6. verſ. Tertia regul.* Cardin. *num.* 16. *qu.* 11. Anchar. *num.* 11. Abb. *eodem. num.* Bero. *n.* 55.

24 Tertiò. Quæro, ſi quis donet, aut vendat omnia bona, quæ habet in tali loco, numquid jus patronatûs veniat in hoc contractu? Reſpondeo ſub diſtinctione, nam aut ille qui donat vel vendit omnia bona quæ habet in tali loco, reperitur ita habere univerſitatem, puta villam vel caſtrum; & tunc in tali contractu utique venit jus patronatûs ex quo univerſitas hìc reperitur quæ jus patronatûs includit, ut *hic & in cap. Cùm ſæculum infra eodem.* Aut in tali loco quis nullam habet univerſitatem, ſed aliqua bona particularia duntaxat; & hoc caſu non venit jus patronatûs, quia non reperitur hìc aliqua univerſitas, cum qua tranſire poſſit, ita diſtinguit Decius in *c. Sedes, n. 8. ſuprà de reſcript.* & eſt ex mente Innoc. *hic num.* 2. dùm dicit in venditione omnium jurium quæ aliquis habet in tali villa non venire jus patronatûs, ſi villa non ſit ſua, quia tunc non eſt hìc aliqua univerſitas; oppoſitum ſentiens, ſi ſit Dominus villæ, quia tunc cenſetur vendidiſſe univerſitatem cum qua benè tranſit jus patronatus ut dixi in præcedenti quæſtione.

Et per hoc cùm N. vendidiſſet omnia bona quæ habebat
25 in Dominio Januen. arbitratus ſum in tali contractu non tranſiiſſe jus patronatûs Capellæ, quod eidem competebat in Parochiali Eccleſia Sarzanen. Diœceſis, quia cùm in dominio Januenſi nullam haberet univerſitatem cum qua tranſire poſſet jus patronatûs puta villam, caſtrum vel feudum talis venditio non fuit univerſalis, ſed particularis verbis generalibus concepta quæ reſolvitur in ſuas ſingularitates, perindè ac ſi dictum fuiſſet, vendo talem & talem fundum quos habeo in ditione Januenſi, ſecundum Innoc. & alios citatos in hac & in præcedenti quæſtione & hæc eſt communis opinio in qua, paucis exceptis, omnes conveniunt & deducit Lambert. in *tractat. hujus titul. part. 2. qu. 5. artic.* 13. quam etiam pluries ſecuta eſt Rota *ut deciſ. 1152. part. 3. diverſ.* Put. *deciſ. 351. num. 1. verſ. Sed quia erat particularis lib.*
26 3. Seraphin. *deciſ.* 725. Quamvis enim venditio facta fuiſſet verbis generalibus; hæc tamen generalitas reſtricta fuit ad certa loca & ratione hujus reſtrictivæ non fuit univerſalis. Ad hoc autem, ut in venditione univerſitatis veniat jus patronatûs, requiritur ut univerſitas ſit realis, non verbalis ut inquit Federic. de Sen. *conſ. 225. Si opinio n.* 2.

27 Quartò quæro, an in venditione omnium bonorum veniat jus patronatûs.

Doctores non conveniunt. Nam Abb. *hic num.* 12. quam-
28 vis dicat Innoc & Joan. Andr. ſentire in venditione omnium bonorum ſuorum non venire jus patronatûs; tamen ipſe tenet contrarium per text. in *l. Bonorum, la ſeconda, ff. de verbor. ſignif.* ubi dicitur: Bonorum appellatio ſicut hæreditatis, univerſitatem quamdam, ac jus ſucceſſionis: & non ſingulares res demonſtrat, ſequitur Felin, in *c. Cauſam n. 8. ſuprà de præſcript.* & eſt communis opinio, ut inquit Decius *conſ. 127. Plura dubia, num. 3. verſ. Sed ad iſta* Verùm ipſemet Decius in *c. Sedes, n. 7. verſ. Et idem*, dicitur ſibi parum conſtans teſtatur communem opinionem eſſe contra Abbatem. Nec obſtat text. in d. *l. Bonorum* quia ut reſpondet Decius *loco proximè cit. n. 8. verſ. Non obſtat.* Loquitur enim quandò quis reperitur habere univerſitatem ad
quam dicta verba referuntur, non autem quandò quis habe- 29
ret ſolùm bona particularia ut hoc caſu.

Sed tu adverte, quia appellatione bonorum veniunt etiam 30
jura & actiones, *l. Bonorum, la prima, in fin. ff. de verb. ſignificat.* Abb. *conſ. 43. Videtur primo, numer. 3. lib.* 1. Cravett. *conſ. 213. Ad primum quæſitum, n.* 6. Tiraquell. *in l. Si unquam, in verb. Bona num. 8. & 9. Cod. de revocan. donat.* ubi ferè innumeros citat & *num.* 10. aſſerit ita omnes tenere, exceptis paucis, quos ibi adducit. Præſertim ſi adſit dictio univerſalis, *omnia*, ut in caſu hujus quæſtionis.
Tunc enim abſque dubio jura & actiones includuntur ut idem 31
Tiraquell. tradit *de tract. lign. §. 1. gloſſ. 7. numer. 20. & ſeq.* etiam in materia odioſa ut confiſcationis bonorum omnium, quia veniunt jura & actiones activæ, & paſſivæ Imol. *conſ. 35. in caſu præmiſſo num. 24. verſ. In contrarium facit*
undè cùm paria ſint vendere omnia bona ac vendere omnia 32
bona, jura & actiones ſolutio propoſitæ quæſtionis pendet omninò ab his, quæ ſtatim dicam in quæſtione ſeq.

Quintò igitur, quæro, ſi quis dicat, vendo omnia bona, 33
jura & actiones, an ex tali contractu jus patronatûs tranſeat in emptorem? Solutio, aut venditor habet in bonis ſuis aliquam univerſitatem puta caſtrum, villam vel feudum, & tunc nemo dubitat quin jus patronatûs tranſeat cum tali univerſitate, per ea quæ dicta ſunt ſuprà *in 3. quæſt.* Aut hujuſmodi univerſitatem non habet & res non tranſit ſine magna difficultate. Doctores enim non videntur convenire & Rota
ipſa variavit, aliquandò enim cenſuit in hujuſmodi venditio- 34
ne non tranſire jus patronatûs, ut *in Lucana juris patronatus die 6. Novembris* 1598. coram Litta, cujus hæc ſunt verba: Domini tenuerunt quòd jus patronatûs de quo agitur non tranſivit in Michaëlem vigore ceſſionis factæ per Nicolaum q. Lazzarii de Guniſiis anno 1439. ad favorem Domini Michaëlis, de quo in ſumm. Alexandri Guiniſii ſub *n.* 1. ea moti ratione, quia licèt vigore ceſſionis & alienationis
quæ ſit ex titulo univerſali, tranſeat jus patronatûs ut tra- 35
dunt Lambertin. *de jure patronatûs lib. 1. part. 2. artic. 7. qu. 5. principali, num.* 4. Molin. *de primog. lib. 1. cap. 24. numer. 7. & ſeq.* Doct. *in c.* Ex litteris ubi Abb. *in 5. notab. & in c. Cùm ſæculum de jure patron.* Decius *conſ.*
127. *num. 2. & num. 3. qui ad med. dict. num.* teſtatur de 36
communi: & tranſeat ad quoſcumque hæredes mediante titulo univerſali hæredis, ut per Covarruv. *lib. 2. var. c. 18. num.* 6. Jaſon. *in l. 1. num. 71. ff. de leg. 1. & in l. Venia, num. 2. cod. de in jus voc.* ubi etiam Decius *nu.* 2. Tiraquell. *de primog. qu.* 36. Paul. Fuſc. *ſingul.* 114. *littera I. de communi*, Gigas *conſ. 50. num.* 3. Joan. Fabian. *in rubr. inſtit. de rerum diverſ. num.* 2. Bart. Amada *lib. 8. tit. 13. part. 1. gloſſ. 4. num. 2. fol.* 106. Didac. Perez *lib. 1. tit. 6. lib. 1. pag. 139. in gloſſ. de van. ſucceden. &c.*
Et ſimiliter tranſeat in emptorem hæredis, ut tenet Covarr. 37
lib. 1. var. c. 13. n. 3. & lib. 2. c. 18. num. 81. Bernard. Diaz *in reg.* 401. Paul. Fuſc. *ſingul.* 115. *littera* 1. Abb. *in c. Querelam, de Simon. num.* 4. ubi Anan. *numer.* 6. & Felin. *num. 3. verſ. in gloſſ. verb. Non potui*, Roch. de Curt. *de jure patr. in verb. Ipſe vel is, n.* 46. Emmanuël Coſta *c. Si pater, in 2. part. in verb.* Trebell. *num.* 7. latè Petr. Omoz. *tract. de contract. in tit. de emption. & vendit. num. 41. verſ. ſed quæro*, Paul. de Cittadinis *de jure patr. quæſt. 1. num.* 11. Non per hoc tranſit mediante venditione ſeu ceſſione etiam omnium bonorum, jurium & actionum
verbis generalibus & univerſalibus facta, niſi ſub dicta ceſ- 38
ſione tale quid univerſale verè comprehendatur, cui adhæreat ipſum jus patronatûs puta villa, caſtrum, hæreditas, feudum vel quid ſimile ut benè declarat Innoc. *in d. c. Ex litteris, num.* 2. quem ſequitur Hoſtienſ. *num. 5. verſ. Sed quid ſi quis obliget vel vendat.* Joan. Andr. *num. 3. verſ. Dixit etiam Innocentius*, Boich. *num.* 3. Card. Zabarell. *n. 16. q.* 11. Butr. *n. 6. verſ. Tertia regula*, Anchar. *n.* 11. Bero *n. 55. de jure patr.* Feder. de Sen. *conſ. 225. n.* 2. Bald. *conſ. 32. lib.* 1. Decius *in c. Sedes, de reſcript. n. 7. in fin. & numer. ſeq.* qui de communi cum aliis hìc per informantes relatis quos brevitatis gratia non refero. Et ratio-
nem hujus concluſionis poſt Innoc. Anchar. & alios ubi ſu- 39
pra aſſignat Bald. *conſ. 1. n. 5. lib.* 3. Et eſt, quia quandò fit ceſſio, vel alienatio univerſalis reſpectu verborum tantùm. tunc talis univerſalitas reſolvitur in ſingularitates & non plus importat generalis illa expreſſio quàm enumeratio ſpecierum

Et ideò ſicut jus patronatûs de per ſe vendi non poteſt *cap.*
40 *De jure, de jure patron.* ita etiam non poteſt vendi ſub iſta univerſalitate verbali; aliàs fieret fraus legi, cùm ille qui nihil haberet quàm jus patronatûs aut parum plus poſſet ſub prætextu venditionis univerſalis omnium bonorum ipſum jus patronatûs vendere. At ſecùs eſt, quandò fit ceſſio vel alie-
41 natio univerſalis reſpectu rei, ut ſi fiat venditio de hæreditate, de curia, de feudo, de caſtro & de ſimilibus quæ ſub ſe verè univerſitatem continent. Et ratio differentiæ eſt quia cùm talis univerſitas non reſolvatur in ſingularitates ad textum in *l. 1. cod. de evict.* non mirum ſi cum ea tranſit jus patronatûs, cùm per ſe hoc caſu non dicatur vendi ſed potiùs in quamdam neceſſariam conſequentiam rei venditæ, cui adhæret, & multa in conſequentiam neceſſariam permittuntur fieri quæ principaliter prohibentur vulg. *l. 1. ff. de auct. tutor.* Hancque opinionem videtur ſecuta Rota apud AA. ut habetur *in deciſ. diverſ. 1152. lib. 3. part.* 3. dùm hìc concluditur in ceſſione omnium jurium non fuiſſe comprehenſum jus patronatûs ea ratione quia ceſſio generalis verbalis quæ reſolvebatur in ſuas ſpecies & non univerſalis ratione rei prout requiritur. Et licèt Abb. dict. *c. Ex litteris num.* 11. & alii qui eum ſequuntur contrarium teneant & ſignanter Decius qui in hoc parum conſtans eſt, in *d. conſ.* 127. Attamen ſententia Innocentii, quam nuper & aliàs amplexa fuit Rota & autoritate plurium & quidem graviſſimorum virorum & firmiori ratione fulcita videtur. Nec deciſio Putei 351. *lib.* 2. in aliquo repugnat, cùm & donatio par-
42 ticularis jure patronatûs accedente conſenſu Ordinarii fieri poſſit ut per Lambert. *de jure patro. 2. p. lib. 1. quæſt. 1. princip. art. 1. & 2.*

Ultra quod in caſu de quo agitur eò faciliùs admitti de-
43 bet ea ſententia; tùm quia ceſſio prædicta eſt de bonis omnibus ipſius Nicolai & tamen jus patronatûs non poteſt dici de bonis laici ad effectum prædictum Bald. *conſilio.* 335. *num. 2. verſ. Ad evidentiam lib.* 1. benè Put. *de deciſ. 351. in fin.* Tum etiam quia cedens & ceſſionarius voluerunt bona & jura data in ſolutum haberi pro deſignatis, nominatis & ſpecificatis per eorum nomina, confinia & vocabula. Ex quibus verbis manifeſtè conſtat non fuiſſe factam ceſſionem tanquam de univerſo, ſed tanquam de rebus particularibus quo caſu non ambigitur jus patronatûs non comprehendi. Ad illud autem quod deducebatur per informantes pro Alexandro Guiniſio circa præſentationes poſt dictam ceſſionem factas in executione illius tantùm temporis ſpatium, quo prætendi poteſt Michaëli & deſcendentibus illius fuiſſe ſi non vigore dictæ ceſſionis, ſaltem mediante præſcriptione acquiſitum jus præſentandi, fuit reſponſum non eſſe præſentis ſpeculationis, ſed de eo in alia poſitione particulariter agendum eſſe. Hactenùs verba deciſionis.

44 Contrariam opinionem, id eſt in venditione omnium bonorum, jurium & actionum venire Jus patronatûs tenuerunt Decius *conſ. 127. Plura dubia, num. 2. & n. 3. verſ. Sed ad iſta*, ubi firmat in conceſſione bonorum ac jurium tranſire etiam Jus patronatûs, Put. *deciſ. 351. n. 1. lib.* 2. Seraph. *deciſ.* 725. ubi reſolvit in donatione omnium, & quorumcumque bonorum mobilium & immobilium, jurium & actionum ſimiliter venire etiam Jus patronatûs, Rota *in recent. deciſ. 207. n. 11. 12. 13. & 16. part.* 6.

45 Et quamvis præcitatæ deciſiones loquantur in terminis donationis, tamen non fundant ſe in eo, quòd donatio facta fuerit de conſenſu Diœceſani, Tunc enim quæſtio eſſet de indubitabili, cùm Jus patronatus donari poſſit etiam particulariter & nominatim accedente Ordinarii conſenſu, ut ſupponit Rota in prædicta deciſione litteræ, ſed fundant ſe in eo, quòd donatio omnium bonorum, jurium & actionum univerſitatem continet, cum qua indiſtinctè tranſit Jus patronatûs abſque conſenſu Ordinarii, ſive contractus ſit gratuitus, ſive non, ut oſtenſum eſt ſuprà *n.* 3. Quin imò *in d. deciſ. 207. n. 14. & 15.* diſertis verbis dicitur non obſtare, quòd in donatione non intervenerit conſenſus Ordinarii, ſine quo Jus patronatûs donari non poteſt, quia hoc procedit in particulari donatione, ſecùs autem eſt in donatione univerſali omnium bonorum & jurium, in qua conſenſus Ordinarii minimè requiritur. Eidem ſententiæ adſcribi poſſunt Autores omnes, qui in fortioribus terminis voluerunt, ut ſi quis dicat: Vendo tibi omnia bona mea, nullâ factâ mentione jurium & actionum, nihilominùs veniat Jus patronatûs, inter quos Abb. *hic n.* 12. Fel. *c. Cauſam, n. 8. de præſ.* Et Decius qui de communi teſtatur *d. conſ. 127. n. 3. v. Sed ad iſta.*

46 Et hanc ſecundam opinionem ego puto veriorem, & in practica amplectendam. Tum quia negari non poteſt, quin appellatio omnium bonorum, jurium & actionum univerſitatem quamdam deſignet, ut à fortiori probatur in *d. l. Bonorum, la ſeconda, ff. de verb. ſignific.* Nam intellectus Decii, de quo ſuprà *n.* 29. divinat, cùm ille textus generaliter loquatur; ac proindè inevitabiliter probat hanc opinionem, ut inquit Roch. de Curt. *in tract. hujus tit. in verb. Ipſe, vel is.* Tum quia ſuprà ſcripta deciſio Lucana Juris patronatûs præcipuè nititur autoritate Innocentii *hic n.* 2. qui tamen non loquitur in venditione omnium bonorum, vel jurium ſimpliciter & abſolutè, ut in caſu quæſtionis propoſitæ, ſed in venditione omnium jurium reſtituta ad certum locum. Sic enim ait: (Si quis obliget, aut vendat omnia jura, quæ habet in aliqua villa, cùm non ſit ſua, ſed ibi certos tantùm fundos habeat, vel certa jura, numquid in tali contractu tranſit Jus patronatûs? Reſp. non.) Hæc Innoc. qui, ut vides, loquitur in venditione omnium jurium reſtricta ad certum locum; undè trahi non poteſt ad caſum noſtrum; quia magis univerſum eſt vendere omnia bona, jura & actiones ſimpliciter & abſolutè, quàm vendere omnia, ſeu omnia jura quæ quis habet in tali villa, cùm primum ſit totum, ſecundum verò pars. Neque hoc caſu valet argumentum à toto ad partem, cùm rationes ſint diverſæ, nempè quia cum univerſitate tranſit Jus patronatûs cum non univerſo non tranſit, ut inquit Lambertin. *de Jurepatron. part. 2. lib. 1. in 5. quæſt. principali art. 14. n. 4. ver. Conſidero tertio*, licèt Abb *hic n.* 12. dicat & malè, Innocent. & Joan. Andr. ſentire, ut ſi quis vendat omnia bona ſua, non tranſeat Jus patronatûs, quod dictum Abbatis multis errandi cauſam præbuit, qui ad verba Innocentii non adverterunt. Nec verum eſt quod dicitur in d. *deciſ.* Seraphin. 725. *num. 1. verſ. Sed contrarium*, nempè doctrinam Innocentii non eſſe receptam, imò enim in ſuo caſu, id eſt in venditione omnium jurium limitata ad certum locum, ſeu villam ſequaces habet, Hoſt. Joan. Andr. Butr. & alios complures in deciſione Littæ allegatos quin imò cum ipſo, paucis exceptis, conveniunt omnes, & ipſamet Rota, ut dixi ſuprà *in 2. quæſt. n.* 23.

Concludo igitur in venditione omnium jurium & actionum 47
ſine ulla limitatione loci abſque dubio tranſire jus patronatûs, etiamſi venditor in ſuis locis nullam habeat univerſitatem, puta villam vel caſtrum, quia ipſa bona jura & actiones ſunt univerſitas, ſicut peculium & hæreditas, ut lege *Item, §. Non ſolùm, ff. de petit. hæred.* nec talis dicitur univerſitas
verbalis quæ reſolvitur in ſingularitates, ut dicitur in deciſione 48
Littæ, imò eſt realis cum qua benè tranſit jus patronatûs. Et ideò non obſtat Bald. *conſ. 1. n. 5. lib.* 3. in deciſione allegatus, imò declarat mentem Innoc. juxta explicationem noſtram per hæc formalia verba. (dicit Innocentius quòd cum re certa, puta cum fundo Botriano non tranſeunt jura mixta ſicut eſt jus patronatûs, ſed cum univerſitate diſtinguit. Aut eſt quid univerſale ratione ſigni univerſalis aut ratione rei univerſalis. Primo caſu, ut cùm dico vendo omnes poſſeſſiones talis villæ & jura quæ hìc habeo, non tranſit jus patronatûs. Secundo caſu tranſit ut nomine hæreditatis.) Hæc Bald. qui ut vides, intelligit univerſitatem ratione ſigni univerſalis, quandò eſt reſtricta ad certum locum, ratione verò rei univerſalis, quandò nullis finibus circumſcribitur ſicut hæreditas
lege 3. §. *Hæreditatis, ff. de bon. poſſ.* Rurſus non obſtat mo- 49
tivum, quòd jus patronatûs per ſe vendi non poſſet & tranſiret cum iſta univerſitate, poſſet fieri fraus legi, cùm ille qui nihil haberet in bonis quàm jus patronatûs, vel parum plus poſſet ſub prætextu venditionis omnium bonorum ac jurium ſibi competentium vendere ipſum jus patronatûs. Nam reſpondetur hanc conſiderationem non eſſe attendendam quandò venditur ipſa univerſitas realis, alioquin ſequeretur ut ſi aliquis venderet hæreditatem ad ſe delatam, in qua nihil aliud eſſet niſi unicum jus patronatûs cum tali hæreditate, ipſum jus patronatûs non tranſiret. Sed abſit ut tales ſubtilitates ſecundum Canones conſiderentur, ut ait Feder. de Sen. *conſ. 225. ſi opinio n.* 2. verſ. *Et non eſt dubium quòd ille qui ſolum jus patronatûs habet.* Sicut igitur hæc conſideratio non attenditur in venditione hæreditatis, ita nec in venditione omnium bonorum, quia ita continet univerſitatem venditio omnium bonorum, ſicut venditio hæreditatis ut voluit Baldus in l. 1. *n. 7. cod. de bon. liber.* & Abbas hìc *n.* 12. & conſtat ex jam dictis.

Demùm non obſtat Doctrina Baldi in lege finali *n. 59. cod.* 50
de edict. D. Adr. toll. ubi determinat ut ſi quis dicat dono tibi omnia jura mea, non tranſeat jus patronatûs, quia dictio *mea* eſt dominii ſignificativa, lege *Quintus, §. argento, ff.*
de auro & arg. legat. Sed patronus non eſt Dominus niſi abu- 51
ſivè, ut lege *Tale, §. fin. ff. de hæred. inſtit.* & idem ſi dicat omnia jura quæ habeo, nam ſermo iſte generalis per ſuas ſpecies intelligitur, ut lege *Si chorus, ff. de leg.* 3. ſed in ſpeciebus dinumerandis non poteſt dinumerari jus patronatûs, quare non includitur. Sequitur Lambert. *de jure patronatûs p. 2. lib. 1. in 5. quæſt. princ. art. 14. num.* 5. verſ. *Tertius caſus.*

Id inquam non obſtat, quia hæc doctrina non eſt vera, cùm ſe fundet in illa particula *mea* quæ nihil facit ut deducit Rebuff. in d. l. *Bonorum, la ſeconda, ff. de verbor. ſignificat.* & alii quos ſequitur Rota apud Cardinalem Seraphinum, *dictâ deciſione* 725. *numero primo*, verſ. *Neque opinio Lambertini.*

Ad rationem Baldi poſſet reſponderi nihil obſtare quòd 52
illud pronomen *mea* ſit dominii ſignificativum & patronus non

DE JURE PATRONATUS.

Alexander III. Herforden. Epiſcopo & Abbati de forde.

CAPUT VII.

EX litteris J. Salabrien. Epiſcopi accepimus, quòd defuncta perſonna Eccleſiæ de Laton G. miles, qui villam in qua Eccleſia ſita eſt, à Monaſterio de Vinton. ad firmam tenebat, ad eamdem vacantem, G. clericum prædicto Epiſcopo præſentavit: poſtmodum Abbatiſſa prædicti Monaſterii alium præſentavit eidem, ad Eccleſiam ſupra ſcriptam, quo nolente præſentatum ab ea recipere, apud Cantuarienſem Archiepiſcopum, gravem de Epiſcopo depoſuit quæſtionem, & infrà. Mandamus, quatenus ſi vobis conſtiterit, quòd præfato militi præſcripta villa fuerit, non excepto jure patronatûs, ad firmam conceſſa, vel antequam de jure patronatûs inter Abbatiſſam & militem controverſia eſſet ſuborta, præfatus G. in præſcripta Eccleſia per Epiſcopum, ad præſentationem militis inſtitutus fuiſſet: ei (dummodò aliàs ſit idoneus) adjudicetis Eccleſiam, ita quòd ſi Abbatiſſa obtineat adverſus militem, illi de temporalibus debeat reſpondere.

SUMMARIUM.

1 *JUs patronatûs conſiſtens in aliqua univerſitate temporalium tranſit cum ipſa univerſitate, & n. 3. & 35.*
2 *Etiamſi univerſitas tranſeat tantùm quoad utile dominium, & n. 11. & 15.*
Niſi Jus patronatûs ſpecificè ſit exceptum, n. 2. & n. 17. verſ. Limitatio regulæ.
3 *Jus patronatûs tranſit in quemcumque cum univerſitate, cui adhæret, etiam ſine autoritate Epiſcopi, & n. 45.*
4 *Villa eſt quid univerſale, & n. 23. 25. & 38.*
5 *Juſpatronatûs prohibetur transferri per contractum non gratuitum, niſi talis contractus celebretur ſuper aliqua univerſitate, & n. 45.*
6 *Jus Sepulchri accedit emptione univerſitatis.*
7 *Decimæ, & alia jura merè ſpiritualia cum univerſitate non tranſeunt.*
8 *Donans Epiſcopus Villam cum omnibus quæ illic habet, non transfert jura ſpiritualia.*
9 *Decimæ in generali donatione includuntur.*
10 *Niſi tale jus donetur Eccleſiæ quod habeat in ſe temporalia & ſpiritualia jura, ut præbenda.*
12 *Ad firmam dare, idem eſt ac ad annum cenſum concedere, ſeu locare etiam ad longum tempus, & num. ſeq.*
13 *Jus præſentandi non tranſit in conductorem villæ ad modicum tempus.*
14 *Conductor ad modicum tempus nullum dominium habet, nec poſſeſſionem, ſed nudam detentionem.*
15 *Juſpatronatûs ut tranſeat cum univerſitate non ſufficit civilis, vel naturalis poſſeſſio, ſed omninò requiritur, ut univerſitas transferatur quoad dominium directum, vel utile.*
16 *Juſpatronatûs non tranſit in creditorem, qui tenet villam pignori obligatam.*
17 *Præſentatio eſt fructus Juriſpatronatûs.*
18 *Juſpatronatûs quandò dicatur tranſire cum univerſitate, & n. ſeq. uſque in finem.*
19 *Quid ſi quis vendat fundum, vel palatium, intra cujus fines Eccleſiam habeat, numquid juſpatronatus tranſeat in emptorem.*
Et quid ſi ſit talis fundus, qui univerſitatem conſtituat numer. 21.
Et quid ſi quis vendat omnia jura, quæ habet in aliqua villa, n. 22. & n. 47.
Et quid ſi vendat omnia bona, quæ habet in tali loco, num. 24.
Et quid, ſi dicat ſimpliciter, vendo omnia bona mea, n. 27. & 50.
Et quid ſi dicat, vendo omnia bona mea, jura & actiones, n. 33. & ſeqq. uſque ad n. 53.
Et quid ſi vendat hæreditatem, n. 36. & 53.
20 *Jus Sepulchri, ad quod non patet aditus, niſi per fundum, tanſit in emptorem ipſius fundi.*
23 *Juſpatronatûs ut veniat in contractu non gratuito, ſequitur ut res, quæ alienatur, ſit talis quæ ſine expreſſione univerſitatem, vel Juſpatronatus in ſe contineat, & numero 40.*
Univerſitas verbalis reſolvitur in ſingularitates, ibidem & n. 25. & 39.
Realis ſecùs n. 41.
26 *Jus patronatûs ut tranſeat cum univerſitate, requiritur ut univerſitas ſit realis, non verbalis & n. 48.*
28 *Bonorum appellatio univerſitatem continet ſicut hæreditas & n. 29. & 46. & 56.*
30 *Bonorum appellatione veniunt etiam jura & actiones.*
31 *Præſertim ſi adſit dictio univerſalis* omnia.
32 *Etiam in materia odioſa, ut confiſcationis bonorum omnium.*
34 *Rotæ deciſio in Lucana juris patronatûs refertur, expenditur n. 47. & ſeqq. uſque ad n. 53.*
36 *Jus patronatûs tranſit ad hæredes quoſcumque, mediante titulo univerſali hæredis.*
37 *Item tranſit in emptorem hæreditatis.*
38 *Jus patronatûs non tranſit mediante venditione ſeu ceſſione etiam omnium bonorum, jurium & actionum, niſi ſub dicta ceſſione tale quid univerſale verè comprehendatur cui jus patronatûs adhæreat.*
Contrarium n. 44. & ſeqq. uſque ad n. 53.
42 *Jus patronatûs particulariter donari poteſt de conſenſu Ordinarii.*
43 *Jus patronatûs non poteſt dici de bonis laïci.*
47 *Jus patronatûs tranſit cum univerſitate temporalium ſine conſenſu Epiſcopi, ſive contractus ſit gratuitus, ſive non.*
47 *Bonorum omnium ac jurium appellatio non continet univerſitatem, quandò eſt reſtricta ad certum locum, aliàs ſecùs & n. ſeq.*
48 *Univerſitas quandò dicatur verbalis & quandò realis.*
49 *Jus patronatûs tranſit cum hæreditate vendita, etiamſi in ea nihil aliud ſit quàm jus patronatûs.*
50 *Mea* hæc *dictio eſt dominii ſignificativa.*
51 *Patronus non eſt Dominus juris patronatûs, niſi abuſivè.*
52 *Jus patronatûs tranſit cum univerſitate non miniſterio hominis, ſed miniſterio juris tanquam acceſſorium rei venditæ.*

53 Hæreditas

53 *Hæreditas eſt quid univerſum.*
54 *Jus patronatûs competens filiis & ſucceſſoribus dicitur translatum per ceſſionem à filio factam de omni jure quod in hæreditate habebat.*
55 *Jus patronatûs venit in legato omnium bonorum.*
56 *Legatum omnium bonorum intelligitur univerſale.*
57 *Jus patronatûs magis competit uſufructuariæ omnium bonorum quàm hæredi.*
58 *Præſcribens univerſitatem, an præſcribat jus patronatûs ei immixtum.*
59 *Jus patronatûs an tranſeat ſi exprimatur in venditione univerſitatis & n. ſeqq. uſque in finem.*
Quid ſi exprimatur declarativè n. 61.
Et quid ſi conjunctivè, ibid. & n. 62.
Et quid ſi vendatur villa cum jure patronatûs, n. 63. & n. ſeqq.
Et quid ſi vendatur villa & jus patronatûs, n. 64.
Patronus in fine inſtrumenti venditionis univerſitatis fateri poteſt ſe deſiiſſe eſſe patronum.

1 EX *litteris.* Jus patronatûs conſiſtens in aliqua univerſi-
tate temporalium tranſit cum ipſa univerſitate, etiamſi
univerſitas tranſeat tantùm quoad utile dominium, niſi jus
patronatûs ſpecificè ſit exceptum. Hoc dicit Joannes Andreas,
2 Butr. Card. Anchar. Imol. Abb. Joan. de Anan. & Bero & eſt
caſus notabilis; & quotidiè allegatur ſecundum Abbatem.
Dividitur in duas partes. In prima ponitur querela Epiſcopi.
In ſecunda dantur ei Judices & inſtruuntur quomodò debeant
definire hìc. *Mandamus.* Joan. Andr.

Nota ex textu regulam cum ampliatione & limitatione.

3 Regula eſt. Jus patronatûs tranſit in quemcumque cum uni-
verſitate temporalium cui adhæret etiam ſine autoritate Epiſ-
copi, ut patet in textu hìc, *Si vobis conſtiterit quòd præfato
militi præſcripta villa &c.* nam villa eſt quid univerſale, ut
4 lege *pupillus*, §. *territorium*, *ff. de verb. ſignif* ſecundum
Innoc. Hoſt. & omnes hìc; & per hanc litteram notat Abbas
in c. Illud n. 4. infra eod. Feder. de Sen. *conſ 225. Si opinio
n.* 1. & Lambert. *in tractatu de jure patronatûs lib. 1. part. 2.
in 2. q. princ. art. 2. & 3. & in 5. q. princ. art. 11. n. 3.*
Mantic. *dec.* 140. *n.* 2. Rota *dec.* 207. *n.* 16. *par. 6. recent.*
Et ſic quamvis contractus non gratuitus prohibeatur ſuper
jure patronatûs, ut *c. Quia Clerici ſupra eodem.* Tamen ſi
hujuſmodi contractus non gratuitus celebretur ſuper aliqua
univerſitate temporalium, jus patronatûs in ea conſiſtens
tranſit ex illo titulo non gratuito, quia contractus videtur
initus ſuper rebus temporalibus & non ſuper jure patronatûs,
5 quod tranſit acceſſoriè & non principaliter, ut hìc per Abbatem
in 1. notab. & hanc regulam ponunt hìc gloſſa poſt caſum,
Innoc. *n.* 2. verſ. *Nam ad hoc* & verſ. *Si tamen ſit aliquod
jus univerſale.* Hoſt. *n.* 4. in verſ. *Non excepto & n.* 5. verſ.
Nam ad hoc. Joan. Andr. Card. & omnes *in ſummario textûs.*
Covar. *var. reſol. lib. 2. c. 18. n.* 8. Lambert. & Mantica
locis ſuprà citatis.

Et quod dictum eſt de jure patronatûs, idem intelligas de
6 jure ſepulcri quod à laicis poſſidetur, accedit enim emptioni
univerſitatis, ut lege *In modicis*, *ff. de contrah. empt.* & lege
Si mercede, §. *Si eum fundum*, *ff. de act. empt.* ſecundum
Innoc. hìc *n.* 1. in verbo *Non excepto*, cujus opinio communis
eſt, teſte Covar. *var. reſol. lib. 1. c. 15. n.* 3. Lambert. *in
tract. hujus tit. par. 2. lib. 1. in 5. q. princ. art.* 5. Secùs
autem eſt in decimis & aliis juribus merè Spiritualibus, quia
non tranſeunt cum univerſitate & eſt ratio diverſitatis, quia
7 cùm jus patronatûs non ſit merè Spirituale, non eſt mirum ſi
annectatur temporalibus. Sed decimæ & alia jura hujuſmodi
merè Spiritualia, cùm in nullo communicent temporalibus,
conſequens eſt ut nec eis annecti poſſint, nec cum univerſitate
ipſorum tranſire valeant, etiamſi dicatur vendo vel dono
villam cum omnibus juribus ſuis, quia Spiritualia non ſunt
jura temporalia. Quin imò etiamſi Epiſcopus diceret dono
8 tibi villam & omnia jura quæ illic habeo, non tamen intelli-
geretur donare decimas & alia merè Spiritualia, quia hoc
nomen univerſale *omnia* referri non debet ad ea quæ ſunt pe-
nitùs alterius juris vel naturæ, quàm ea quæ principaliter do-
nantur prout eſt hoc caſu. Certum eſt enim merè Spiritualia
eſſe prorſùs alterius juris quàm temporalia. Quocircà ſi quis
9 vult decimas donare, expreſſam de illis mentionem faciat, alio-
quin in generali donatione non includuntur. Ita Innoc. hìc *n.*
1. cum quo tranſeunt Abb. Antiq. *n.* 2. Hoſt. *n.* 4. verſ.
Secùs in decimis, Joan. Andr. *n.* 3. eod. verſ. Butr. *n.* 6. verſ.
10 *Sed non tranſit & alii communiter.* Fatetur tamen Innoc. &
cæteri poſt eum, ut ſi tale ſit jus quod pariter habeat in ſe &
temporalia & Spiritualia jura, ut eſt præbenda quæ quando-
que habet & poſſeſſiones & decimas & donetur alii Eccleſiæ,
tunc jura omnia ſcilicet temporalia & Spiritualia ſimul trans-
ferantur, quia nimirum omnia Spiritualia ſunt & Spiritualibus
annexa.

11 Ampliatio regulæ eſt, ut locum habeat etiamſi univerſitas
tranſierit ſolummodò quoad utile dominium; adhuc enim cum
ipſa tranſit Jus patronatûs, veluti ſi talem contractum inter
ſe partes celebraverint, per quem utile dominium tranſierit
12 in conductorem, puta emphyteuſim, vel locationem ad lon-
gum tempus; ut innuit littera hujus textûs, hìc: *Fuerit ad
firmam conceſſa*: nam etſi verba *ad firmam* exponantur, id eſt
ad annuum cenſum, ſecundum Joan. Andr. in *cap. 2. de locat.*
& regulariter importent locationem ad modicum tempus, ut
in d. *cap.* 2. & in aliis inductis per Bero. *hìc num.* 1. Tamen
ſicut locatio, ita & conceſſio ad firmam pro ſubjecta materia
eſt apta importare etiam locationem perpetuam, ſeu ad lon-
gum tempus, prout importat hìc; aliàs enim ſi locatio fuiſſet 13
ad modicum tempus, conductor villæ non potuiſſet præſen-
tare; quoniam ita demùm Jus patronatûs tranſit cum univer-
ſitate, ſi univerſitas transferatur quoad dominium directum,
vel utile. Ex locatione autem ad modicum tempus nullum
dominium, imò nec naturalis poſſeſſio transfertur in conduc-
torem, ſed nuda detentatio, & jus percipiendi fructus, ut 14
notatur in *l. Si ut certum*, §. *Si duobus*, §. *Commodat. &
in l. 3.* §. *Ex contrario*, *ff. de acquir. poſſeſſ.* & per Cardin.
in Clement. 1. §. *Verum*, *in 2. quæſt. de rebus Eccleſ. non
alienand.* & Bero. *hìc num.* 2. Præterquàm quòd nec civilis,
nec naturalis poſſeſſio ad hoc ſufficeret, quia omninò requi- 15
ritur translatio dominii directi, vel utilis, ut hìc patet, &
in *cap. Cùm Bertoldus*, *ſuprà de re judic.* & notat Bero &
hìc *num.* 43. Concordat *cap. Cùm ſæculum*, *infra eodem*,
hìc: *Cum ratione feudorum emptorum, aliterve acquiſitorum
Jus patronatûs in Eccleſiis Parochialibus acquiſieritis*: ubi hoc
tenet gloſſa 1. communiter approbata, & firmant hìc Innoc.
in princ. Abb. *n.* 5. *verſ. Sed in contractu locationis*, Joan.
Andr. Butr. Cardin. & omnes *in ſummario text.* Bero *num.* 1.
dicens Doctores ita communiter intelligere hunc textum, &
n. 42. ubi hunc intellectum pluribus comprobat, & dicit eſſe
veriorem. Paulus de Caſtro *conſ.* 262. *Venerabilis vir. n.* 2.
volum. 1. Roch. de Curte *in tract. hujus tit. in verb. Ipſe ve-
lis*, *quæſt.* 26. *n.* 57. *in fin.* Lambertin. *in eodem tract. art.
2. q. 8. princ. part. 1. lib.* 1.

Quo fit ut ſecùs ſit dicendum in eo qui tenet villam pignori 16
obligatam; nam in creditorem non tranſit Jus patronatûs, ut
legitur & notatur in *d. c. Cùm Bertoldus reſp.* 1. & §. *fin.*
Nimirùm quia in eum nec directum, nec utile dominium rei
pignoratæ transfertur: & ita tenet gloſſ. 1. Innoc. *in princ.
verſ. Secùs in creditorem*, Hoſtienſ. *num.* 4. & communiter
DD. aliam rationem reddit Abbas *n.* 5. quia ſcilicet creditor
tenetur reſtituere fructus omnes, quos percepit ex re pigno-
rata, ut in *cap. Cùm contrà*, *ſuprà de pignor. & in cap.* 1. 17
infrà de uſur. Sed ſi creditor præſentaret, & ſequeretur
præſentati inſtitutio, non poſteà illum fructum reſtitueret,
ſcilicèt præſentationem, quæ eſt fructus Juris patronatûs, ut
notant Innocentius, Butr. Abb. & alii in *c. Conſultationi-
bus*, *infra eodem. gloſſ. ult.* & DD. *d. c. Cùm Bertoldus*, *de
re judic.* Rota *deciſ.* 10. *de Jurepatronat. in novis*, & ſic lu-
craretur fructum illum contra naturam pignoris, cùm mu-
tuum debeat eſſe gratuitum, *cap. Conſuluit*, *de uſur.*

Limitatio regulæ eſt, niſi Jus patronatûs fuerit nominatim
exceptum; tunc enim minimè tranſit cum univerſitate, ut
patet in textu hìc, *Non excepto Jure patronatûs*; & notant
omnes *in ſummario*, *& verb. Non excepto*, gloſſ. 1. & Doc-
tores *in c. Cùm ſæculum*, *infra eodem*, Lambertin. *de Jure-
patr. part. 2. lib. 1. in 5. q. princ. art. 11. n. 3. verſ. Niſi
Jus patronatûs.*

Nunc pro explicatione textûs inquirendum eſt quandò Juſ- 18
patronatûs dicatur tranſire cum univerſitate.

Et primò quæro, ſi quis vendat fundum, vel palatium, 19
intra cujus fines Eccleſiam habeat, numquid Jus patronatûs
tranſeat in emptorem? Reſpondeo non tranſire, quia Jus pa-
tronatûs titulo venditionis transferri non poteſt, niſi cum
univerſitate, juxta communem intellectum hujus capituli, &
d. *cap. Cùm ſæculum infra eodem*; fundus autem, vel pa-
latium non eſt univerſitas, & ita *hìc* firmant Innocent. *n.* 3.
Hoſtienſ. *n.* 7. Joan. Andr. *n.* 3. *verſ. Quid ſi quis habeat Ec-
cleſiam*, Abb. *n.* 14. quorum opinio communis eſt, ut teſtan-
tur idem Abbas *in ſua quæſtione quinta*, incipien. *Augerius
numero* 5. Roch. de Curte *in tractat. de Jurepatron. in verb.
Ipſe velis*, *quæſt. vigeſima tertia*, Lambertin. *in eodem tract.
part. 2. lib. 1. qu. 5. art.* 17. etiam Covarr. *var. reſol. lib.
1. c. 13. num.* 3. confert quod notat Bald. *in l. fin. col. pen.
num.* 58. *verſ. Idem ſi habeo*, *Cod. de edict. D. Adrian. toll.*
ubi quod ſi dono tibi fundum meum, in quo Eccleſia ſita
eſt, non venit Eccleſia, quia non eſt ejuſdem rationis
& conditionis, cujus dictum ſequitur Rota *deciſ.* 1152. *n.* 4.
p. 3. lib 3. diverſ. & originaliter tenuit Innoc. *hìc n.* 3.

Non obſtat textus *in l. Si mercedem*, §. 1. *ff. de action. 20
empt.* ubi. Si vendidiſti fundum in quo ſepulchrum habuiſti
cui non patet aditus ex via publica, ſed per ipſum privatum
fundum, jus ſepulchri tranſit in emptorem per quem textum
idem eſſe in jure patronatûs tradiderunt hìc Bart. & Paul.

9 Ponderanda enim ſunt hæc poſteriora verba *cum quaſi poſſeſſione indè ſecuta*, quæ apertè oſtendunt ad validitatem præſentationis vel inſtitutionis non ſufficere, ut præſentans communiter reputetur Patronus & ſit in quaſi poſſeſſione juris præſentandi, niſi doceat de titulo & proprietate juris patronatûs ad præſcriptum Concilii, cujus contrarium ſtatuitur hic *& in d. c. Querelam de elect.* Undè Sacra Congregatio Cardinalium ejuſdem Concilii Interpretum aliàs cenſuit Decretum *d. c. 9. ſeſſ.* 25. circa probationem juris patronatûs, habere locum etiam in petitorio & in poſſeſſorio ideòque admittendum non eſſe præſentationem nec præſentati inſtitutionem faciendam eſſe, niſi probato priùs jure patronatûs ad præſcriptum ejuſdem Concilii. Imò etiam ſi poſt Concil. Ordinarius admiſiſſet præſentationem ſimpliciter &
10 abſque cauſæ cognitione, poſſe prætenſum Patronum à ſua quaſi poſſeſſione repelli, niſi patronatum legitimè probaverit juxta formam Concilii, quod etiam decidit Rota in Volaterrana Capellaniæ 28. Aprilis 1595. coram Cardinali Blanchetto relata à Nicolao Garzia *de beneficiis par.* 5. *c.* 5. *n.* 139. Quin etiam cùm eſſet quæſitum, an ſi quis probaverit
11 ſe per quadraginta annos præſentaſſe & in poſſeſſione vel quaſi præſentandi fuiſſe, admitti debeat ad præſentandum, non obſtante Decreto Concilii Tridentini, *c.* 9. *ſeſſ.* 25. *hic*
12 *aliàſve ſecundum juris diſpoſitionem*, Sacra Congregatio cenſuit non debere admitti atque illa verba *aliaſve ſecundum juris &c.* ita intelligenda eſſe ut non reſpiciant tempus de quo jam expreſſè Concilium diſpoſuit & voluit eſſe immemorabile; ſed reſpiciant alias cauſas & alios modos quibus ſe-
13 cundum jus vetus probari poteſt jus patronatûs. Item cenſuit ad conficiendum antiquiſſimum temporis curſum qui hominum memoriam excedat computandos eſſe annos elapſos uſque ad terminum controverſiæ motæ & non tantùm tempus decurſum uſque ad publicationem Concilii. Ruſus propoſito dubio, an aſſerenti ſibi competere jus patronatûs ex dotatione ſeu fundatione, neceſſe ſit ipſum documentum dotationis ſeu fundationis exhibere, an verò ſatis ſit ſi una aut altera præſentatione de anno 1554. & 1551. quæ effectum ſortitæ fuerint, oſtendatur enuntiatum fuiſſe competere ſibi jus patronatûs ex dotatione vel fundatione. Die 26. Januarii 1581.
14 reſponſum eſt non eſſe ſatis. Ex his patet hodiè deferendum non eſſe Autoribus qui ſcripſerunt exiſtentem in quaſi poſſeſſione juris patronatûs ſeu præſentandi validè præſentare & ejus præſentationem eſſe admittendam, ita ut inſtitutio ſequi debeat, licèt titulus juris patronatûs non oſtendatur, inter quos Oldrad. *conſ.* 212. incipit. *Thema quæſtionis n.* 2. verſ. *Et dato*, Lap. *allegat.* 95. *in fine*. Duenn. *reg.* 282. Covarr. *pract. q. c.* 14. *n.* 2. verſ. *Tertium & c.* 36. *num.* 5. verſ. *Quinto col.* 2. Navarr. *conſ.* 19. *in tit. de præb. in antiq.* Mantica *dec.* 86. *n.* 1. Rota *dec.* 224. *n.* 1. *par.* 1. *recent.*
15 Quemadmodùm nec deferendum eſt aliis qui dixerunt cùm duo ſunt præſentati, unus ab exiſtente in poſſeſſione præſentandi, alter verò ab habente proprietatem juris patronatûs, inſtituendum eſſe præſentatum à bonæ fidei poſſeſſore. Feder. de Sen. *conſ.* 234. *incip. Super primo puncto n.* 3. verſ. *Sed in caſu propoſito.* Oldrad. *dicto conſ.* 312. Card. *conſ.* 69. *quoad dubium ſub n.* 4. Abb. *hic in alt. notab. & conſ.* 54 *Videtur primò n.* 2. *vol.* 1. Dec. *conſ.* 117. *& pro tenui facultate ſub n.* 2. verſ. *& in tali præſentatione & conſ.* 134. *in* 1. *dubio*, Mandoſ. *conſ.* 41. *in cauſa Aſculana n.* 4.

His inquam, Autoribus hodiè non eſt deferendum: nam plerique ipſorum ſcripſerunt ante Concilium Tridentinum: qui verò ſcripſerunt poſteà, loquuntur in terminis juris communis, allegantes hoc cap. *Conſultationibus*, *& cap. Querelam de elect.* nec reſpexerunt ad diſpoſitionem Concilii, cùm de illo nullam fecerint mentionem. Tene igitur hodiè præſentationem non eſſe admittendam, nec præſentatum inſtituendum, quantùmcumque præſentans ſit in quaſi poſſeſſione præſentandi, niſi priùs legitimè doceat de titulo & proprietate Juris patronatûs, juxta formam à Concilio præſcriptam *in dict. cap.* 9. & ex duobus præſentatis præferendum eſſe præſentatum à proprietario, non autem præſentatum ab eo qui poſſidet ſine titulo, quod etiam poſt Concilium obſervat Nicolaus Garzia *de benef. par.* 5. *num.* 137.

Admonendi tamen ſumus, diſpoſitionem Concilii locum non habere, ſi quæſtio ſit ſuper pertinentia Juris patronatûs 16
inter plures præſentatos: puta quia vacante beneficio Ordinarius cognovit de Jure patronatûs, & ſervatis ſervandis pronuntiavit de eo conſtare ad præſcriptum Concilii, & ſententia juſtificatur ex actis, & ſic non controvertitur ampliùs de titulo & proprietate Juris patronatûs; ſed ſolùm vertitur quæſtio inter duos, vel plures præſentatos, ad quem ex præſentantibus jus præſentandi pertineat, veluti ſi controvertatur quis eorum ſucceſſerit in Jure patronatûs; & tunc non intrat decretum Concilii, cùm illi jam ſatisfactum fuerit per verificationem patronatûs juxta formam ibi præſcriptam, ſed ſervari debet hoc capitulum, *& c. Querelam de elect.* Ideòque inter præſentatos præferendus eſt præſentatus ab eo, qui eſt in pacifica & immediata poſſeſſione juris præſentandi: & ita reſolvit Rota *in Tiraſonen. juris præſentandi* 16. *Octobris* 1592. coram Blanchetto impreſſa apud Garz. *de benefic. in ult. par. c.* 2. *num.* 241. *& in Piſana Capellaniæ* 20. *Maii* 1594. coram eodem Blanchetto, ubi inter cætera Domini dixerunt, ſententiam de partibus in ea cauſa latam eſſe confirmandam: cùm enim indubitatum ſit hanc Capellaniam eſſe de Jure patronatûs, & ſolùm controvertatur pertinentia illius ad effectum de quo agitur, attenditur ſolùm quaſi poſſeſſio, cap. *Conſultationibus, de Jure patronatûs, & infrà*, dixerunt non obſtare, quòd quaſi poſſeſſio non debeat attendi poſt Concilium Tridentinum, niſi fuerit adhibita cauſæ cognitio juxta deciſionem Sacr. Congreg. quia deciſio procedit quandò eſt controverſia ſuper libertate beneficii, ſecùs quandò agitur inter præſentatos ſuper pertinentia Juris patronatûs; nam hoc caſu Concilium nihil innovat, ut apud eumdem Garziam *par.* 5. *cap.* 5. *num.* 141. idipſum reſolvit eadem Rota *in Pampilonen. Vicariæ de Ataun.* 12. *Maii* 1595 coram Penia, in qua cenſuerunt Domini præſentatum à Philippo de Lezeano eſſe inſtituendum, & præferendum præſentato ab incolis, cùm non agatur de Canonizatione Juris patrona- 17
tûs, nec Ordinarius ſe opponat, ſed tantum agatur quis ex præſentatis veniat inſtituendus; & ad hunc effectum ſatisfit iſtos de Lezeano, & eorum domum & familiam eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi, quæ ex unico etiam actu acquiritur: præferenda enim eſt præſentatio illius, qui reperitur in quaſi poſſeſſione, & ſtatus ultimus eſt attendendus, allegant *hoc cap. Conſultationibus cum aliis, &c.* ut latiùs apud eumdem Garz. *d. cap.* 5. *num.* 141.

DE JURE PATRONATUS.

Lucius III. Norvicen. Epiſcopo.

CAPUT XXIV.

CUm autem Advocatus clericum idoneum Epiſcopo præſentaverit, & poſtulaverit poſtmodùm eo non refutato alium æquè idoneum in eadem Eccleſia admitti: quis eorum alteri præferatur, judicio Epiſcopi credimus relinquendum, ſi laïcus fuerit cui jus competit præſentandi. Verùm ſi collegium, vel Eccleſiaſtica perſona præſentationem haberet, qui prior eſt tempore, jure potior eſſe videtur.

SUMMARIUM.

1 *PAtronus Laïcus uno præſentato poteſt alium præſentare: Clericus hoc non poteſt.*
2 *Gratificatio datur Epiſcopo inter plures ſucceſſivè præſentatos à Patrono Laïco, ſed inter præſentatos ab Eccleſiaſtico, potior eſt primò præſentatus.*
3 *Advocatus ſumitur pro Patrono, & Jus advocationis pro Jure patronatûs.*
4 *Patronus tenetur Eccleſiam tueri ab omnibus oppreſſionibus.*
5 *Patronus Laïcus poteſt duos præſentare ſucceſſivis temporibus, & plures ſimul eo modo ut Epiſcopus alterum eligat, & admittat.*
6 *Patronus Laïcus poteſt ſecundum præſentare accumulativè, non autem ex toto recedendo à primo.*
7 *Et præſentatio ſimpliciter facta de ſecundo intelligitur facta cumulativè, non privativè.*
8 *Patronus Laïcus poteſt ſemel tantùm variare.*
9 *Niſi prima præſentatio ſit nulla, quia tunc poteſt præſentare tertium accumulando cum ſecundo, & n. ſeqq.*
10 *Patronus poteſt ex toto recedere à prima præſentatione invalida, & n.* 24.
11 *Præſentatio nulla in numero præſentationum non computatur.*
12 *Patronus Laïcus an poſſit recedere à præſentatione facta de indigno, & alium præſentare.*
13 *Cap.* 1. Ut lit. pendenc. l. 6. *an habeat locum in duobus præſentatis.*
14 *Gratificari poteſt Epiſcopus alteri ex præſentatis à Patrono Laïco, ſi merita ſint æqualia, & n.* 20.
15 *Patronus Eccleſiaſticus non poteſt variare præſentando alium etiam accumulativè.*
16 *Spiritualia debent eſſe firmiora.*
17 *Sacerdotis verbum aut ſacrum, aut ſacrilegium.*
18 *Præſentatio Clerici Patroni habet vim electionis.*
19 *Præſentatio ſecunda Patroni Eccleſiaſtici non tenet, primâ non caſſatâ.*
20 *Epiſcopus an inter plures præſentatos à Patronis Laïcis teneatur inſtituere digniorem, an verò poſſit alteri gratificari, & num. ſeq. uſque ad num.* 30. *& num.* 31. *Quòd ſi duo ſint præſentati à duobus Patronis, vel à duabus partibus Patronorum, n.* 22. *uſque ad num.* 29. *Et quid ſi duo ſimul, aut ſucceſſivis temporibus ſint præſentati ab eodem Patrono, num.* 29.
21 *Judicii verbum ſapit diſcretionem, & arbitrium boni viri.*
23 *Præſentatio de duobus facta à pari numero Patronorum non valet, & neutri acquiritur jus petendi inſtitutionem.*
24 *Et poſſunt Patroni alium præſentationem facere, etiam ex toto recedendo à prima.*
25 *Epiſcopus inter duos præſentatos à duobus Patronis Laïcis poteſt alteri gratificari, imò & de extraneo providere, ſi lapſi ſint quatuor menſes.*
26 *Idem ſi Patroni ab initio promiſerint non variare. Aut conſenſerint ut Epiſcopus habeat gratificationem, numer.* 28.
27 *Patroni Laïci non poſſunt recedere à promiſſione de non variando, maximè ſi ſit jurata.*
29 *Inſtitutione digno omiſſo digniore inter duos præſentatos à Patrono laïco, quamvis à principio fieri non debeat, tamen facta tenet & n.* 33.
30 *Declaratur.*
31 *Concursûs deciſio Sacræ Congregationis Concilii quòd in Parochialibus patronatûs laïcorum non requiratur forma examinis per concurſum, an habeat locum quandò plures à Patrono laïco ſunt præſentati & num. ſeq. uſque in finem.*
32 *Patroni laïci, an teneantur præſentare digniorem.*

1 CUm *autem* Laïcus Patronus uno præſentato poteſt alium præſentare, Clericus hoc non poteſt. Hoc dicit ſecundum Joannem Andream, Card. Ancharanum & Joannem de Anan. Vel aliter ſecundum Anton. de Butr. Laïcus Patronus uno præſentato poteſt alium accumulare, Clericus non. Vel ſpecialis ſecundum Abbatem. In pluribus ſucceſſivè præſentatis à Patrono laïco Epiſcopo datur gratificatio, ſed in præ-
2 ſentatis à perſona Eccleſiaſtica potior eſt primò præſentatus. Partes per ſe patent. Secunda hîc *verum*.
3 Nota primò Advocatum ſumi pro Patrono, ut exponunt Innoc. Hoſt. Joannes Andreas & Card. omnes *in princ.* Sicut jus advocationis ſumitur pro Jure patronatûs, ut ſuprà *in c. prox.* & hîc per Hoſt. *in princ.* in verbo *Advocationis*. Proptereà autem dicitur Advocatus ſeu defenſor, ut idem Hoſt. ait *in ſumma hujus tit. in §. Quid competat in* 2. *col.* verſ. *ſequitur prædicta*, quia tenetur pro viribus Eccleſiam ab
4 omnibus oppreſſionibus defendere, *c. Filiis & c. Decernimus* 16. *q.* 7. Idem notat Gaïl. *in repet. c. fin. in* 18. *col. de elect. lib.* 6. dicens Patronum habere onus defendendi & tuendi Eccleſiam; & ideò dici habere Advocatiam ſeu guardiam, ut *in capite prætereà ſupra eodem* & ſequitur Lambert. alios cumulans *in tractatu hujus tit. lib.* 3. *in* 3. *quæſt. princ. art.* 1.

Secundò nota hîc *poſtmodùm*, Patronum laïcum poſſe duos
præſentare ſucceſſivis temporibus & hanc eſſe communem 5
omnium Doctorum ſententiam teſtatur Lamberti. *in tractatu hujus tit. lib.* 2. *part.* 2. *in* 3. *q. princ. art.* 21. *n.* 4. Quòd ſi poteſt ſucceſſivis temporibus, ergò multò magis poteſt ſimul præſentare plures à principio, ut ſcilicet Epiſcopus alterum eligat & admittat, clem. *plures*, §. *fin. de jure patronatûs* ſecundum Joannem Andream hîc in verbo *poſtmodùm*. Card. *in princ.* & Anchar. *in* 3. *notab.* gloſſa, Card. Anchar. & Imola poſt antiquos in d. §. fin. An autem ille textus vendicet ſibi locum etiam in Patrono Eccleſiaſtico, ſunt opiniones. Vide Lambert. *in eodem tractatu lib.* 2. *par.* 2. *in* 3. *q. princ. art.* 6. & latiùs *art.* 9.

Tertiò nota ibi, *eo non refutato*, patronum laïcum poſſe 6
variare præſentando ſecundum non abſolutè ſed accumulativè non enim poteſt ex toto primum refutare; quod non obſcurè probatur hîc ſecundum Joan. Andr. *num.* 6. *verſ. Ingl.* 1. & Abb. *num.* 2. Nam ſi poſſet ex toto recedere à priori non daretur facultas Epiſcopo illum inſtituendi. Cujus contrarium hîc diciditur, cùm detur illi optio inſtituendi quem maluerit. Sed tu adverte, quia hîc intellectus non videtur ſufficienter deduci ex hac litrera. Nam hîc recitatur factum patroni qui præſentavit ſecundum, primo non refutato. Et

ſuppoſita hac præſentatione accumulativa, textus decidit eſſe locum gratificationi Epiſcopi. Sed quid juris ſit ſi patronatûs præſentaſſet ſecundum refutando primum, an ei hoc licitum eſſet, anve eo caſu Epiſcopus haberet gratificationem, nec ne, textus non determinat & gloſ. 1. ſentit patronum laicum poſſe variare etiam recedendo à primo, ad exmplum illius, qui plures conſtituit procuratores diverſis temporibus, *l. Si quis cum procuratorio §. ult. ff. de procurator. & c. Non injuſtè ſuprà de procurat.* Quod etiam tenuit Goffred. *in ſumma hujus tit. in 2. col. verſ. Sed ſi laïcus.* Sed nihilominùs primum intellectum communiter probarunt Doctores, nempè Hoſtienſ. *num.* 1. Joan. Andr. *ubi ſuprà*, Butr. *n.* 2. *&* 7. Cardin. *num.* 3. Anchar. *eod. num.* Abb. *d. num.* & Joan. de Anan. *n.* 1. Idem voluit Joan. Andr. *in reg. communi in fine quæſt. de regul. jur. lib. 6. in Mercurial.* Joan. Calder. *conſ.* 9. Hoc *tit.* Archid. *in cap. unico in 2. col. verſ. Verum infra eodem lib.* 6. Henrich. Boich. *in c. Paſtoralis circa finem verſ. Undè hæc quæſtio infra eodem* Roch. de Curte *in hoc tractat. in verb. Honorificum in princ. 9. quæſt.* Nec diſſentit Goffred. *loco citat.* nam etſi primò dixerit cum gloſſa patronum per ſecundam præſentationem recedere à prima; tamen poſteà ſubdit, & tunc videtur arbitrio Epiſcopi relinquendum quis eorum alteri præferatur. Et ita Goffred. videtur à priori ſententia recedere. Nam ſi relinquitur arbitrio Epiſcopi, quis ex duobus præſentatis inſtituatur, ergò prima præſentatio non fuit revocata; alioquin Epiſcopus non poſſet primum inſtituere. Ac demùm hanc opinionem amplectitur omnis ſchola Canoniſtarum & Legiſtarum in hac materia loquentium ut aliis relatis teſtatur Lambertin. in *hoc tractat. lib. 2. par. 2. in 7. quæſt. princip. art.* 21. *num.* 4.

Ratio hujus concluſionis eſt ſecundum Hoſt. cui cæteri ſubſcripſerunt, quia quod à patrono ſit, non eſt ratum donec Epiſcopus admittat, ut *c. Quod autem primo reſponſò, ſupra eodem*, & ſic eſt locus pœnitentiæ quoad patronum, non quoad Diœceſanum, qui poteſt quem maluerit inſtituere & alterutri gratificari autoritate hujus capituli.

7 Itaque poteſt patronus laïcus variare non recedendo à primo, ſed accumulando. Quòd ſi ſimpliciter præſentaverit ſecundum, nec expreſſent an privativè vel cumulativè, nec aliundè apparet eum voluiſſe à priori præſentatione reſilire, tunc cenſetur voluiſſe uti facultate ſibi attributa ex diſpoſitione juris & præſentaſſe cumulativè non privativè, ut ſic actus potiùs valeat ut contra Lapum *allegat.* 78. incipien. *Vacaverat Eccleſia* pluribus probant Roch. *in tract. hujus titul. verb. Honorificum quæſt.* 13. & Lambertin. *in eodem lib. 2. par. 2. in 3. qu. princip. art.* 22. licèt Lapus loquatur in eo caſu in quo patronatûs laïcus præſentavit ſecundum non ſimpliciter, ſed narrando ſe velle variare, id eſt à prima præſentatione recedere; undè non contradicit.

8 Non tamen intelligas ut patronus laïcus accumulando poſſit variare toties quoties voluerit, ſed ſemel tantùm, nam jura loquuntur de duobus ſucceſſivè & non de pluribus, ut patet ex hac littera ibi, *alium æquè idoneum præſentavit*, nec non hic, *quis eorum alteri præferatur ut c. Quod autem ſupra eod.* & infrà *ex c. cùm dilectus & cap. Paſtoralis*, & efficaciter probat Joan. Calderin. *conſ.* 16. *An laïcus, hoc tit.* Roch. *in hoc tract. qu.* 10. Lambertin. *in prælleg. q. 3. art.* 23. Franciſc. Marc. *deciſ.* 478. *poſt n. 6. par.* 1. & Navarr. *in c. Placuit n.* 167. *& ſeqq. de pœnit. diſt.* 6.

9 Sed hoc ultimum limita ut non procedat, ſi prima præſentatio eſſet nulla, veluti ſi facta eſſet coram non habente poteſtem inſtituendi, quia tunc ſicut patronus poteſt præſentare
10 ſecundum ex toto recedendo à primo, *arg. c. Cùm laici, ſupra eod.* per quem textum ita tenet Abbas *in c. 1. ſuper gloſſ. in verb. Placere ſuprà de judic.* & Roch. *in tract. hujus tit. in verb. Honorificum quæſt. 9. verſ. Tertia ſuboritur quæſtio.* Eodem modo poteſt præſentare tertium accumulan-
11 do cum ſecundo. Prima enim præſentatio nulla in numero præſentationum non computatur; & ſic ſecunda præſentatio erit prima, quia non præſtat impedimentum, quod de jure non ſortitur effectum, *cap. Quod autem ſupra eodem, cap. Bonæ, il ſecondo & c. Congregatio de elect.* & in hac ſpecie tradit Lambertin. *in hoc tractat. lib. 2. par. 2. in 7. quæſt. principali art.* 21. *numer. 6. verſ.* Ex *quibus dicerem unum novum.*

12 Quæ limitatio procedit etiamſi patronus laïcus primo loco præſentaverit indignum; quia ſi teneamus ex hoc eum non eſſe privatum pro illa vice facultate præſentandi, ſecundùm opinionem Joan. Andr. & Cardin. *in c. Cùm vos ſuprà de offic. ordin.* poterit facere ſecundam præſentationem ex toto recedendo à prima; item poterit facere tertiam accumulando eam ſecundæ, ut ex dictis conſtat. Si verò teneamus contrariam opinionem Hoſt. quam tuetur & veriſſimam dicit Abb. *in d. c. Cùm vos num.* 5. tunc ut dicunt hic Hoſt. *n.* 1. Joan. Andr. & Card. *num.* 3. Si primus præſentatus eſt minùs idoneus & ſecundus idoneus, meritò pœnitet patronum *arg. l. Nonnunquam ff. de collat. bonor.* Sed & meritò tunc Diœceſanus admittit ſecundum repulſo primo, qui tanquam malè meritus dignus eſt qui publica egeſtate laboret, ut *l. Bona fides ff. Depoſiti* & eo caſu Epiſcopus admittendo ſecundum intelligitur facere gratiam patrono; nam ex quo patronus præſentavit indignum, poſſet Epiſcopus jure ſuo Eccleſiam ordinare, ut in aut. *de Sanctiſſ. Epiſc. §. Si quis oratorii domum collat.* 9. & notatur *in d. c. Cùm vos de offic. ordinar.*

An autem lite pendente inter præſentatos liceat patrono col- 13
litigantem præſentare & ſic an *c. 1. Ut lite penden. lib.* 6. habeat locum in duobus præſentatis, vide ibi per Joan. Andr. & DD. Roch. *in tract. hujus tit. in verb. Honorificum qu.* 23. Lambertin. *in eod. tract. lib. 1. par. 2. in 6. quæſt. principali art.* 12. Covarr. *practicar. qu. c. 36. numer. 7. verſ.* Tertio, quandòque & Rota apud Farinac. *deciſ.* 216. *num. 7. p. 1. recent.*

Quartò nota ibi, *æquè idoneum*, ita demùm eſſe locum 14
gratificationi Epiſcopi inter plures præſentatos à patrono laïco ſi merita ſint æqualia. Secùs ergò ſi unus ſit dignior altero. Sed an & quandò hoc ſit verum, latiùs dicam infrà in prima quæſtione.

Ultimò nota patrono Eccleſiaſtico non eſſe licitum variare 15
alium præſentando etiam accumulativè ut hic eſt caſus in verſ. *Verùm ſi collegium.* Ratio autem diverſitatis cur id liceat patrono laïco & non Eccleſiaſtico, multiplex à Doctoribus aſſignatur. Gloſſa penultima dicit hoc ideò eſſe quia Clerici patroni pinguius jus habent quàm laïci, arg. *c. Si quis Epiſcoporum 16. qu.* 5. ideſt ex præſentatione Clerici plus jus tribuitur præſentato quam ex præſentatione laïci ut explicat Card. *num. 4. verſ. Quæro quæ eſt ratio* & patebit infrà *n.* 18. Deindè dicit gloſſa hoc ſtatutum eſſe in odium Clericorum, quibus variatio eſt interdicta. Sed hoc nihil eſt. Imò ſecundum Hoſt. *n.* 2. hoc potiùs ſtatutum eſt in favorem Clericorum tanquam ſpiritualis declaratus dignior,
quam laïcorum tanquam temporalis; nam ſpiritualia debent 16
eſſe firmiora *ut c. 2. de tranſl. Epiſcop.* & facit Clem. *Cùm illuſio de renunc.* Undè pactio, ſive locutio vel dictum etiam cujuſcumque firmius eſt, ſi agatur in foro Eccleſiæ ut notatur *in c. 1. & 3. de pactis.* Ad quod conferunt illa verba Pſalmi, *Quæ procedunt de labiis meis non faciam irrita cap.*
Pſalmiſta 23. diſt. Et quod ait Beatus Bernardus. *Verbum* 17
Sacerdotis, aut ſacrum, aut ſacrilegium. Vel formaliùs ſecundum Innocent. *hic in fine*, idcircò Clericis variatio eſt interdicta, quia illorum præſentatio vim habet electionis,
quod nunquam tradas oblivioni. Undè infert Hoſt. *num.* 6. 18
ut ſicut non tenet ſecunda electio prima non caſſata, *cap.*
Conſideravimus & cap. Auditis, ſuprà de elect. ita nec ſe- 19
cunda præſentatio, Clerici, de quo per Compoſtell. *in cap. Capitulum n. 61. de reſcript.* & in his conſentiunt hic Joan. Andr. *n.* 7. Butr. *n.* 9. Card. *ubi ſuprà*, Anchar. *num.* 5. & Abb. *num.* 7.

Quæro, an inter plures præſentatos à patronis laïcis Epiſ- 20
copus teneatur inſtituere digniorem an verò poſſit alteri gratificari.

Gloſſa *hic in ver. Judicio Epiſcopi.* Dicit tunc eſſe locum gratificationi, cùm dubitatur, quis potior ſit in jure vel cum aliquis non poteſt ſubvenire utrique, ut hic *& in l. Si quis in gravi §. Si cum omnes ff. ad Sillan.* aliàs ſecùs ut hic in fine *in l. Plerumque cod. de dilat. & in l. Generaliter §. Quid ergò ff. de fideicomm. libert.* Ergò ſentit gloſſa ita demùm inter plures præſentatos poſſe Epiſcopum alteri gratificari, ſi res ſit dubia & ſi merita ſint æqualia. Secùs ergò ſi unus ſit dignior altero. Quod apertiùs tenet Abb. *num.* 5. per text. *in c. Si fortè 63. diſt.* ubi ſi vota eligentium ſint paria, metropolitani judicio præferendus eſt 18. qui ma-
joribus ſtudiis juvatur & meritis. Item *per cap. Quoniam* 21
ſupra eodem, ubi id diſcordia patronorum præfertur qui majoribus juvatur meritis & plurimorum approbatur aſſenſu. Item per hanc litteram, dum ponderat quod ſecundò præſentatus erat æquè idoneus. Secùs ergò ſi fuiſſet magis idoneus. Et ex his infert Abbas, ut ſi dignior poſtponeretur appellare poſſet ab irrationabili Epiſcopi judicio, nam præelectio committitur hic judicio Epiſcopi, tanquam boni viri cùm verbum, *judicium*, ſapiat diſcretionem & boni viri arbitrium, ut legitur & notatur *in c. 2. ſuprà de corp. vitiat. & in l. Fideicommiſſa, §. Quamquam ff. de legat.* 3. & Abb. ſequuntur Paul. de Cittadin. *in hoc tract. in 6. part. qu.* 6. & Roch. de Curte, qui latè hanc partem tuetur in *verb. Honorificum in 15. quæſt.*

Sed oppoſitum tenent hic Hoſtienſ. *in princ.* Joan. Andr. *num.* 2. Cardin. *num. 4. in 3. oppoſit.* qui exponunt verba, *æquè idoneum*, ſcilicet non in quantitate idoneitatis, ſed in qualitate, ſufficit enim ut non ſit malus ut notatur *in cap. Quoniam in gloſ. in ver. Qui majoribus ſupra eod.* Ad hoc *cap. Monaſterium in fine* & ibi gloſſ. *ult. 16. qu.* 7. & ſequuntur hic Anton. de Butr. *num.* 3. Petr. de Anchar. *n.* 4. & Joan. de Anan. *n.* 2. addunt Joan. Andr. & Card. illud verbum *æquè*; aliàs in textu non reperiri.

Pro

22 Pro ſolutione duo caſus videntur diſtinguendi. Primus eſt cùm duo ſunt præſentati à duobus patronis vel à duabus partibus patronorum, eò quòd una pars præſentavit unum, altera alterum. Secundus eſt cùm duo ſimul aut ſucceſſivis temporibus ſunt à patrono laïco cumulativè præſentati. Quos caſus recenſet tanquam diverſos Lambertin. *in tract. hujus tit. lib. 2. par. 2. in 7. quæſt. principali art. 26. numer. 3. & 4.*

In primo membro Joan. Andr. hic *n.* 3. poſt eum Card. *n.* 4. & Abb. *n.* 8. dicunt ex duobus præſentatis à duobus patronis Epiſcopum poſſe alteri gratificari, atque ita non diverſificant hunc caſum ab eo in quo plures ſunt præſentati cumulativè. Sed reverà non loquuntur explicitè in eo caſu in quo unus ex præſentatis eſt dignior altero; quin potiùs videntur ſupponere eos eſſe æque idoneos cùm ſumant argumentum ab hoc capitulo, quod de talibus loquitur, & in hoc caſu etiam loquitur Innocent. *in c. 1. in fine ſupra eodem*, quem Abb. allegat ubi ſuprà; ait enim patronis diſcordantibus, ſi merita præſentatorum ſint paria eſſe locum gratificationi, juxta textum hic. Sed expreſſiùs idem Cardin. in Clem. *Plures in princ. in 4. col.* dicit: Si duo patroni præſentant duos, eſſe admittendum magis idoneum, Si autem æqualiter ſunt idonei, locum eſſe gratificationi, allegat notata *in c. 1. ſupra eodem.* Quam opinionem clarè etiam tenet ibi Joan. de Imola & eſt ex mente gloſſæ 1. *in cap. Si plures 16. q.* 7. quæ apertè dicit in diſcordia patronorum Epiſcopum teneri eligere digniorem, ſi ſine ſcandalo id fieri poſſit; Si verò præſentati ſint pares meritis Epiſcopum poſſe gratiam facere cui velit. Et hanc partem pluribus probant *in hoc tract. in verb. Honorificum in 15. quæſt.* & Lambertinus *d. art.* 26. ea præcipuè ratione, quia hoc caſu Epiſcopus eſt Judex inter duos præſentatos. Ergò juſtitiam adminiſtrare debet: alioquin non diceretur Judex, *cap. Forus de verbor. ſignificat.* Sed utique juſtitiam non adminiſtraret, ſi minùs dignum præeligeret poſthabito digniori. Et ſic putant hoc habere locum in utroque foro, itaut etiam liceat poſtpoſito appellare; Sed præcipuè in foro conſcientiæ ex notatis *in c. Conſtitutis ſuprà de appellat.*

Verùm Petr. de Anchar. hic *num.* 4. & poſt eum Joan. de Anan. *n.* 2. dicunt opinionem Joan. Andr. quòd inter duos præſentatos à duobus patronis ſit locus gratificationi, non eſſe veram, quia ſi patroni ſint diſcordes, aliter providetur, quàm per gratificationem ut in *cap. 1. 2. & 3. ſupra eodem.*

23 Tu adverte, quia cùm duo ſunt præſentati à pluribus patronis in pari numero, neutri acquiritur jus præſentandi inſtitutionem, cùm ad hoc requiratur ut præſentatio ſit facta à majori parte patronum, textus eſt clarus *in c. Quoniam* & ibi dixi in 4. *notab. ſupra eod.* Quo ſit ut Epiſcopus minimè teneatur digniorem inſtituere, quia ad hoc requiritur ut præſentatus in diſcordia patronorum non ſolùm majoribus juvetur meritis, ſed etiam plurimorum approbetur aſſenſu, quæ ſunt verba *d. cap. Quoniam*: undè patet ſuſtineri non poſſe quod dixerunt Roch. & Lambertin ſupra citati, videlicet ex duobus præſentatis à duobus patronis Epiſcopum teneri inſtituere magis idoneum. Imò enim ut ait Gaſpar. de Calderin. hic, Fortè poſſet Epiſcopus de alio providere, ut *c. Eam te, c. Si verò & d. c. Quoniam ſupra eodem.* Ergò fortiùs poteſt gratificari alteri ex præſentatis: quod placet Cardin. *hic num.* 4. Quia, inquit, ex quo neuter præſentatorum eſt præſentatus à pluribus, neutra præſentatio tenet arg. *d. c. Quoniam, A contrario.* Sed hoc ultimum de proviſione extranei & gratificatione non tranſit abſque difficulta-
24 te; quia licet præſentatio in pari numero patronorum non valeat, tamen non propterea jus ordinandi Eccleſiam devolvitur ad Epiſcopum, niſi lapſum ſit quadrimeſtre patronis laïcis à jure præfixum, ut in *d. c. Quoniam in fine & in c. Cùm propter infra eod.* Imò infra dictum tempus ſtante nullitate primæ præſentationis licitum eſt patronis laïcis variare & aliam præſentationem facere, etiam ex toto recedendo à prima, *c. Cùm laïci ſupra eodem*, & dixi ſuprà, *in 3. notab. verſ. Sed hoc ultimum num.* 9. Undè concluderem inter duos præſentatos à duobus Patronis Epiſcopum non ſolùm non
25 teneri digniorem inſtituere, ſed nec poſſe alteri eorum gratificari & multò minùs de extraneo providere niſi in duobus caſibus. Primus eſt ſi lapſi ſint quatuor menſes; quia tunc cùm præſentatio illa non valeat, jus conferendi eſt ad Epiſcopum liberè devolutum. Undè cùm ſit in facultate ipſius de extraneo providere, multò magis poteſt ſi voluerit alteri ex præſentatis gratificari, & in hoc caſu procedat opinio Gaſp.
26 Calderini & Cardinalis. Secundus eſt cùm patroni ab initio promiſerunt non variare, nec alium præſentare, nam contra talem promiſſionem venire non poſſunt, cùm à jure non ſit reprobata, ut *Clem. Plures in fine hoc tit.* Et firmat Lap.
27 *allegat.* 78. *Vacaverat Eccleſia, num. 6. verſ. Item quia ſecundum præſuppoſita*, præſertim ſi ſit juramento vallata, ut per Lambertin. *lib. 2. part. 2. in 7. quæſt principali art.* 18.
28 Undè hoc caſu abſque dubio licebit Epiſcopo alteri ex præſentatis gratificari, etiamſi lapſi non ſint quatuor menſes, nam & licebit de extraneo providere, ſecundum Calderin. & Cardin. Et idem eſſet ſi patroni conſentirent ut Epiſcopus haberet gratificationem. Et fortè in hoc caſu loquuntur Innocent. Joan. Andr. & alii præallegati. Aliàs non video quomodò durante adhuc quadrimeſtri Epiſcopus poſſit inſtituere alterum ex duobus nulliter præſentatis & præripere patronis jus quod habent recedendi à prima præſentatione invalida & alium præſentandi. Nec obſtat textus in *c. Venerabilem §. Quod autem, de elect.* quia loquitur in eo caſu in quo electores diſcordes ſunt moniti & expectati.

In ſecundo membro principali, cùm ſcilicet duo ſimul aut ſucceſſivis temporibus ſunt ab eodem patrono cumulativè præſentati, juxta terminos hujus *c. & Clem. Plures, eod. tit.* exiſtimo veram eſſe diſtinctionem quam ponunt Doctores per illum textum *in c. Conſtitutis, ſupra de appellat.* ut ſcilicet à principio non ſit locus gratificationi, ſed Epiſcopus omninò teneatur præeligere digniorem, adeò ut peccet contra juſtitiam diſtributivam eligendo minùs dignum, nam ante electionem omnia jura clamant meliorem & ſanctiorem eſſe eligendum, *c. Licet ergò, 8. quæſt. 1. cum concordan.* de quibus per gloſſ. *in c. 2. in verb. Sanctiones, de offic. cuſtod.* ſed poſt factum ſuſtineatur electio de digno, omiſſo digniori nec liceat poſthabito appellare, ut litium occaſiones amputentur. Quam diſtinctionem probarunt S. Th. & alii quos
retuli in *c. Cùm dilectus num. 19. ſuprà de conſuetud.* & in 29
terminis noſtris eam probavit Dec. *in conſ.* 129. *Pro tenui, in princ. 2. col.* ubi vult ut quamvis dignior ſit inſtituendus inter plures cumulativè præſentatos, tamen hoc procedat ante factum, ſed poſt factum valeat inſtitutio de digno, omiſſo digniore & eum ſequitur Lambertin. in *hoc tractatu lib. 2. par. 2. in 7. quæſt. principali, art. 26. num 4. & ſeqq.* qui tamen limitat niſi alter ex præſentatis ante inſtitu-
tionem allegaſſet ſe digniorem, idque ſe probaturum obtu- 30
liſſet & à futura inſtitutione appellaſſet; quia tunc non teneret inſtitutio etiam in foro judiciali ſecundum eum *n.* 5. & Abb. hic per notata *in c. Paſtoralis, infra eodem.*

Succeſſivè quæro, an deciſio S. Congregationis Concilii, 31
qua declaratum fuit in Parochialibus de jure patronatûs laïcorum non requiri formam examinis per concurſum à Concilio Trident. præſcriptam, *c. 18. ſeſſ.* 24. vendicet ſibi locum quandò plures à patrono laïco ſunt præſentati.

Jam cenſuit S. Congregatio ſpeciale eſſe in Jure patronatûs Laïcorum, ut non requirat ejuſmodi concurſus, qualis ex Concilio & Conſtitutione Pii V. neceſſarius eſt in proviſionibus Parochialium liberis, necnon illis, quæ de Jure patronatûs Eccleſiaſtico exiſtunt, his enim vacantibus proponuntur edicta ad vocandos quoſcumque etiam extraneos, nedùm præſentatos. Et ſecundum hunc intellectum ad propoſitam conſultationem videtur reſpondendum non eſſe inſtituendum concurſum, in quo liberum ſit etiam aliis non præſentatis dare nomina, ut examinentur, prout loquitur Concilium Trident. *in d. cap. 18. in verb. Liberum ſeſſ.* 24. nam ſi hujuſmodi concurſus non ſit, quandò unus tantùm à Patrono Laïco præſentatur, juxta declarationem aliàs editam; multò minùs videtur neceſſarius, quandò plures præſentantur, ex quibus faciliùs poteſt Epiſcopus idoneum, vel magis idoneum eligere, & ſecundum hunc ſenſum declaratio S. Congregationis procedit etiam quandò ſunt plures præſentati, cùm nec eo caſu proponi debeat edictum ad vocandos quoſcumque qui volent examinari. Sed remanet dubium an ſaltem omnes præſentati debeant examinari ad effectum, ut ex illis Epiſcopus eligat digniorem, quem inſtituere teneatur. Et quamvis propriè non dicatur concurſus de quo Concilium intelligitur; nihilominùs ut ſatisfiat dubitationi etiam quoad hanc partem.

Præmittendum eſt in illa diſputatione an de jure communi pluribus à Patrono Laïco cumulativè præſentatis teneatur Epiſcopus digniorem exigere, vel liberum ſit cui velit gratificari, de qua per Doctores hic & in Clem. *Plures eod. tit.* non deeſſe autores pro utraque ſententia. Nam Dec. *conſ.* 129. dicit communem opinionem eſſe cum Joan. Andr. hic ut inſtitutio facta de minùs idoneo valeat, quaſi id relinquatur judicio & conſcientiæ Epiſcopi, qui dummodò idoneum eligat, gratificari poteſt, ſecundum eum intelligendo verbum, *æquè*, hic poſitum verificari non in quantitate bonitatis, ſed tantùm in qualitate, ut latiùs explicavimus præcedenti quæſtione *n. 21. verſ. Sed oppoſitum.* Et hanc opinionem ſecuta eſt Rota coram D. Bravo, reprobata opinione Abbatis ſentientis, Epiſcopum teneri digniorem inſtituere, & ab inſtitutione minùs idonei appellari poſſe juxta notata *in c. Paſtoralis inf. eod.* Verumtamen opinio Abbatis, quam alii ſequuntur relati per Lambertin. *in tract. de Jure patr. lib. 2. par. 2. in 7. quæſt. principali art.* 26. videtur magis congruere rationi & menti Concilii Tridentini, imò & textui noſtro, qui permittit electionem judicio Epiſcopi eo caſu, in quo ſunt plures æquè idonei. Ergò data inæqualitate meritorum non eſt locus gratificationi.

Cæterùm quidquid ſit de jure communi, in cujus terminis advertendum eſt communem opinionem, de qua Decius teſtatur, procedere quandò alter ex Patronis præſentat unum, & alter alium. Quem caſum uti diverſum à præſenti diſtinguit Lambertin. *ubi ſuprà*, & nos diſtinximus in quæſtione præcedente *n.* 22. certè hoc caſu ex mente Concilii & Bullæ Pii V. videtur dicendum ex pluribus præſentatis digniorem eſſe inſtituendum. Et cùm de cujuſquam meritis & idoneitate non poſſit niſi per examen judicari, propterea omnes præſentatos examini ſubjiciendos eſſe planè ex intentione Conc. colligitur tum ex modo quem præſcribit ſervandum in collatione Parochialium, qui aliò non tendit; quàm ut Parochiales nonniſi dignioribus conferantur: tum quia illis caſibus, quibus electio competit Epiſcopo, ſemper decernit digniorem eligi debere ibi, *Ex hiſque Epiſcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum judicaverit, atque illi, & non alteri collatio fiat.* Quin etiam illud idem diſponit, quandò electio ſpectat ad Patronum Eccleſiaſticum. Et quamvis ubi Eccleſiæ ſunt de Jure patronatûs Laïcorum, noluerit aſtringere Patronos ad præſentandum plures, neque ad præſentandum digniorem,
32 cùm aliàs dubitarent Doctores, an in foro conſcientiæ ipſi Patroni tenerentur perquirere, & præſentare digniorem ex pluribus quos poſſent præſentare, ut latiſſimè per Lambertin. *in hoc tract. lib.* 1. *p.* 2. *in* 10. *quæſt. princ. art.* 3. ideòque ſatisfiat Concilio, ſi idoneus præſentetur: Si tamen contingat ut plures præſententur, quod eſt Eccleſiæ utilius, veriſimile non eſt Concilium reliquiſſe Epiſcopo liberum arbitrium eligendi minùs dignum, cùm eſſet eo caſu favor Patroni, & ratio ne retrahantur Laïci à fundatione & dotatione Eccleſiarum, ob quam declaratum eſt non requiri concurſum, ne ſcilicèt Laïci compellantur plures præſentare, neve extranei concurrentes quippè magis digni judicati ipſis præferantur. Imò verò Patroni quotieſcumque plures præſentant, cenſendi ſunt eà mente id facere, ut dignior ex illis eligatur.

Conſtitutio Pii V. adhuc apertiùs proteſtatur mentis ſuæ eſſe, ut Parochiales non ſolùm dignis, ſed magis idoneis conferantur. Ac propterea concedit appellationem à mala electione Ordinarii, & vult rejecto licere ad novum examen provocare ipſum prælectum coram Judice appellationis.

Quamvis autem Conſtitutio videatur intelligenda, cùm 33
juxta formam Concilii faciendum eſt examen per concurſum; ratio tamen dictat idem juris eſſe hoc caſu ex præſumpta mente legis.

Quamobrem ad dubium reſponderi poteſt declarationem Sacræ Congregationis non excludere hunc concurſum, ſed ex mente Concilii & Conſtitutionis omnes præſentatos examinandos eſſe, eumque inſtituendum eſſe, quem ex cæteris approbatis magis idoneum ad Eccleſiam gubernandam Epiſcopus judicaverit.

Cæterùm an inſtitutio de minùs digno facta hoc caſu irrita ſit, & an quod diſponitur de appellatione habeat locum in propoſita ſpecie, videtur maturiùs deliberandum. Et ita reſponſum Rotæ de hac dubitatione conſulenti.

DE JURE PATRONATUS.

Clemens III.

CAPUT XXV.

NObis fuit: & infrà. Inquiſitioni tuæ tale damus reſponſum, quòd ſi quis Eccleſiam cum aſſenſu Diœceſani conſtruxit, ex eo jus patronatûs acquirit. Cæterùm in conventuali Eccleſia, non Electioni prælati faciendæ, ſed jam factæ honeſtiùs patroni poſtulatur aſſenſus, niſi aliter de ſua juriſdictione obtineat, ut partes ſuas interponere debeat electioni tractandæ. Secùs tamen eſt in Capella in qua unus presbiter à patrono eligitur, & pro inſtitutione habenda, loci Epiſcopo præſentatur. Pro fundatione quoque Eccleſiæ honor proceſſionis fundatori ſervatur: & ſi ad inopiam vergat, ab Eccleſia illi modeſtè ſuccuritur, ſicut in ſacris eſt Canonibus inſtitutum.

SUMMARIUM.

1 *JUs patronatûs acquiritur ex conſtructione Eccleſiæ facta de conſenſu Epiſcopi.*
Etiamſi conſtruens explicitè Jus patronatûs ſibi non reſervaverit, dummodò expreſſè illud non remiſerit, num. 4.
2 *Patronus non eligit Prælatum in Conventuali Eccleſia, ſed in Capella ſic, & n.* 14. *&* 28.
3 *Patrono debetur proceſſionis honor, & alimentatur ab Eccleſia, ſi vergat ad inopiam, & num* 17. *&* 25. *cum ſeqq.*
5 *Mulier Eccleſiam conſtruens de Diœceſani conſenſu acquirit Jus patronatûs.*
6 *Si quis verbum tam maſculos, quàm fœminas complectitur ex propria ſignificatione.*
7 *Judæus, vel Paganus non acquirit Jus patronatûs, ſi Eccleſiam fundet, vel conſtruat.*
Tenetur tamen eam dotare, num. 9.
8 *Judæus, vel Paganus puerum baptizans, aut levans de ſacro fonte, non contrahit cognationem ſpiritualem.*
10 *Hæreticus baptizando, aut levando de ſacro fonte, acquirit cognationem ſpiritualem, ſed Eccleſiam conſtruendo non acquirit patronatum.*
11 *Jus patronatûs an veniat in confiſcatione bonorum.*
12 *Excommunicatus Eccleſiam conſtruens de conſenſu Epiſcopi, quamvis non debuerit admitti, tamen efficitur Patronus, ſed exercitium non habebit ante abſolutionem.*
14 *Jus patronatûs, ſeu præſentandi Prælatum in Eccleſia Conventuali, ſeu Collegiata, non acquiritur ex fundatione, vel conſtructione Eccleſiæ, ſine privilegio Apoſtolico.*
15 *Eccleſiæ Conventualis appellatione comprehenditur omnis Collegiata.*
16 *Collegiata Eccleſia quæ dicatur, remiſſivè.*
17 *Patrono debetur proceſſionis honor, & jus conſequendi alimenta ab Eccleſia, ſi ad inopiam deveniat.*
18 *Patronus an in Eccleſia Juris patronatûs in ſeſſionibus & aliis actibus temporali Domino loci ſit præferendus, & num. ſeq. uſque in finem.*
19 *Patrono triplex jus competit in Eccleſia patronata, utile, oneroſum & honorificum.*
20 *Jus honorificum in quibus conſiſtat, & n.* 25.

21 *Honorari præ cæteris debet qui majorem habet juriſdictionem, & n.* 24. *&* 30.
22 *Dominus temporalis, ſi Superiorem non cognoſcit æquiparatur Principi, ſi recognoſcit, Præſidi.*
23 *Læſæ Majeſtatis crimen committitur etiam à conſpirantibus in Baronem.*
24 *Barones etiam extra locum Baroniæ præferuntur Nobilibus juriſdictionem non habentibus.*
25 *Honor proceſſionis qui debetur Patrono, quotuplex, & num. ſeq.*
26 *Patrono ad Eccleſiam venienti an, & quouſque Clerici obviam exire teneantur.*
27 *Patronus in ſeſſionibus & aliis actibus an ſit præferendus, & num.* 29.
28 *Patrono debetur honor proceſſionis, id eſt præſentationis, & num.* 29.
30 *Parlamenti Domini quamvis primam ſedem obtineant, hoc tamen non intelligitur reſpectu Conſiliarium, qui in eos habent juriſdictionem.*
31 *Rector Eccleſiæ præ aliis honorari debet.*
32 *Sublimes perſonæ quibus verbis à jure comprehendi conſueverint.*

1 NObis. Ex conſtructione Eccleſiæ facta de conſenſu Epiſcopi acquiritur Jus patronatûs. Hoc dicit primò, Pa-
2 tronus non eligit Prælatum in Conventuali Eccleſia, ſed in Capella ſic. Hoc ſecundò, Patrono debetur proceſſionis ho-
3 nor, & alimentatur ab Eccleſia, ſi vergat ad inopiam. Hoc tertiò Joan. Andr. Butr. Cardin. Anchar. Abb. & Joan. de Anan. Et ſunt tria dicta. Secunda, ibi *Cæterùm*, Tertia, ibi, *Pro fundatione*.

4 Nota primò, hìc, *Si quis Eccleſiam cum aſſenſu Diœceſani conſtruxit*. Ex conſtructione Eccleſiæ acquiri Jus patronatûs conſtruenti, dummodò tamen id faciat de conſenſu Epiſcopi Diœceſani, ut hìc eſt caſus ſecundum omnes in ſummario text. Quod locum habet, etiamſi in conſtructione, vel fundatione Eccleſiæ Jus patronatûs ſibi explicitè non reſervaverit, quia nihilominùs ei acquiritur Juris miniſterio, dummodò expreſſè illud non remiſerit, *ut cap. Significavit de teſtibus*, & ſatis probat hæc littera, quæ ſimpliciter dicit Jus patronatûs acquiri ex ipſa conſtructione, nec ullam facit mentionem reſervationis. Et ita declarant Joan. Andr. Bald. Butr. Cardin. Imol. Abb. Aretin. & Felin. *in d. cap. Significavit*, Archid. Joan. Andr. Gemin. & Franc. *in cap.* 1. *de Jure patronat. lib.* 6. Roch. de Curte *in hoc tract. in verb. Eccleſiam fundavit quæſt.* 8. *n.* 12. latè Lambertin. *eodem tract. l.* 1. *quæſtione* 2. *art* 4. *& eodem lib. par.* 1. 5. *art.* 2. *quæſtionis principalis numer.* 12. Rota *deciſ.* 167. *n.* 4. *par.* 2. *diverſ.* ubi atteſtatur hanc eſſe receptiſſimam concluſionem; *& in recen. deciſ.* 421. *n.* 2. *par.* 2. An autem ad hoc ſufficiat ſola conſtructio Eccleſiæ, an verò etiam requiratur fundatio & dotatio, dic ut plenè ſcripſi *in cap. Quoniam à num.* 23. *uſ-*
5 *que ad num.* 50. *ſupra eodem.* Item pondera latitudinem illius verbi *Si quis*, ex hoc enim infertur ad quæſtionem, Numquid mulier, infidelis, hæreticus, vel excommunicatus acquirat Jus patronatûs ex conſtructione Eccleſiæ.

6 De muliere concluditur affirmativè, quia verbum hoc, *Si quis* tam maſculos, quàm fœminas complectitur, dicit textus *in l.* 1. *ff. de verb. ſignificat.* ubi Bart. *num* 2. *verſ.* Ego *dico*: ponderando verbum *complectitur*, dicit hoc non contingere ex interpretatione extenſiva, ſed ex propria ſignificatione, *c. Generali*, & ibi gloſſ. 1. Jo. Monach. & Canoniſtæ, *de elect. lib.* 6. *& c. Si quis ſuadente* 17. *q.* 4. juncto *c. Mulieres de ſent. excom. eod. lib.* Ad hoc inducitur bonus textus *in cap. fin. de conceſſ. præbend.* ubi fit mentio Juris patronatûs Comitiſſæ Flandren. *& in cap.* Ex *litteris ſupra eod. & in cap. Quoniam inveſtituras* & ibi gloſſ. *in verb. Vel fœminæ* 16. *q.* 7. cum ſimilibus; ut per Abb. *in c. Cùm ſæculum n* 4. *ſupra eod.* & hìc firmat Joan. Andr. *n.* 2. *in fin. in verb. Si quis*: cum quo cæteri concordant, ut dicam infrà *n.* 13. Calder. *conſ.* 1. *hoc tit.* Rocch. *de Jure patr. in verb. Competens q.* 1. Lambert. *in eodem tract.* 1. *par. lib.* 1. *q.* 7. *art.* 2. *n.* 30. Caſſad. *dec.* 1. *de Jure patr.*

7 De infideli Judæo vel Pagano dic contrà, quia verbum *Si quis*, exponitur, id eſt fidelis, ſecundum Joan. Andr. hìc *n.* 3. Undè infidelis ex conſtructione, vel fundatione Eccleſiæ Jus patronatûs non acquirit, *ut cap. Piæ mentis in fin. c. Quicumque in princ. & c. Frigentius in fin.* 16. *q.* 7. ubi gloſſ. *in verb. Qui Chriſtianis*, dicit: Ergò Judæus non
8 efficeretur Patronus, licèt fundaret aliquam Eccleſiam; & eſt ſimile in cognatione ſpirituali, quam infidelis non acquirit, ſi puerum baptizet, aut levet de ſacro fonte, ut firmat Jo. Andr. *in cap.* Ex *eo num.* 1. 5. *&* 8. *de reg. jur. lib.* 6. ſi
9 tamen Paganus, vel Judæus de facto fundaret Eccleſiam, teneretur eam dotare, ſicut tenetur dotare filiam ad fidem converſam, & Eccleſia eſſet liberæ collationis, ut probat Lambertinus *par.* 1. *lib.* 1. *q.* 5. *art.* 8. *& n.* 1. *&* 2.

10 De Hæretico idem dicendum, quia etſi cognationem ſpiritualem acquirat, ut notat Joan. Andr. *in d. c. Ex eo num.* 3. *verſ. Dicit Palmerius de reg. jur. lib.* 6. tamen patronatum non acquirit, quia cùm ejus bona ipſo jure ſint confiſcata, *c. Cùm ſecundum de hæret. lib.* 6. utiquè de ſuo dare non poteſt fundum, dotem, vel ædificium. Facit *c.* 2. §. *fin. eod. tit.* Et quatenùs etiam eſſet Patronus, tamen illud
11 jus confiſcatum eſſet, ſecundum Joan. Andr. *hìc n.* 3. *verſ. De hæretico.* Facit *c. Maximum* 1. *q.* 7. Et nota hoc dictum, quia Jus patronatûs tranſit cum confiſcatione bonorum, ut hìc per Abb. *n.* 2. *verſ. de hæretic* Sed quo ad hoc tu vide DD. de Rota *in Lucana juriſdictionis* coram Coccino *deciſ.* 232. *& deciſ.* 298. *& deciſ.* 351. quibus in locis diſtinguitur, an confiſcatio facta fuerit per Judicem Laïcum, an per Eccleſiaſticum.

De excommunicato autem dicit Joan. Andr. *hìc n.* 3. *verſ.* 12
De excommunicato malè feciſſe Epiſcopum, qui eum admiſit, ſed tamen ſi Epiſcopi conſenſu Eccleſiam conſtruxit, Patronus erit, ſed exercitium non habebit ante abſolutionem, *c. Cùm dilectus, de conſuetudine*; nam cùm religionem profiteatur, matrimonium contrahat, & alia faciat quæ enumerantur à Joan. Andr. *in capite Dolo facit in ſecunda parte quæſtionis verſ.* 3. *de reg. jur. lib.* 6. Ergò & Jus patronatûs acquirit; & facit quod notatur *in cap. Veritatis, de dolo & contumacia, & in capite Decernimus de ſentent. excommun.* in novella & cùm excommunicato liceat Eccleſiam ingredi ad audiendum verbum Dei & orandum, *cap. Reſponſo de ſent.*
excom. Ergò etiam licebit Eccleſiam conſtruere, facit *cap.* 13
Quoniam de ſent. excomm. lib. 6. commendabile enim eſt ædificare Templum Dei, *c. aurum* 12. *q.* 2. Itaque mulier Eccleſiam conſtruens de Diœceſani conſenſu acquirit jus patronatûs habitu & actu. Infidelis & hæreticus neque habitu neque actu, excommunicatus habitu tantùm, ſed non actu ante abſolutionem, & cum his dictis Joannis Andreæ concordant hìc Collectar. *n.* 4. *&* 5. Henric. Boich. *n.* 1. *in fine*, verſ. *Qui etiam dicit & n.* 2. *&* 3 Butr. *n.* 9. 10. *&* 11. Card. *n.* 7. 8. *&* 9. Anchar. *in* 1. *not.* Abb. *n.* 3. & Joan. de Anan. *n.* 3. *&* 4.

Secundò nota hìc *in Conventuali Eccleſia* ex conſtructione 14
Eccleſiæ Conventualis ſeu Collegiatæ etiam de Diœceſani conſenſu non acquiri conſtruenti jus patronatûs ſeu præſentandi Prælatum abſque privilegio Apoſtolico, ut hìc *& in c. Hinc eſt etiam* 16. *q.* 1. Put. *dec.* 366. *n.* 4. *& ſeqq. lib.* 2. Rota *dec.* 421. *n.* 2. *par.* 2. *recent.* quod locum habet ſive Eccleſia Collegiata ſit, ſæcularis ſive Regularis juxta textum
in clem. *ut ii de ætat. & qualit.* nam ſub nomine Eccleſiæ 15
Conventualis de qua loquitur iſta littera, comprehenditur etiam Eccleſia Collegiata, licèt de conſuetudine hoc verbum referatur ad Eccleſias Religioſorum, ut hìc per Abbatem *n.*
3. *in* 2. *notab.* quæ autem dicatur Eccleſia Conventualis ſeu 16
Collegiata, vide hìc pulchrè per Hoſtienſem *numero* 2. & Joan. Andr. *n.* 8. 22 *&* 24. & per Innoc. *in c. poſtul. in princ. inf. eod.*

Ultimò nota ex textu, tria jura quæ acquiruntur Patrono 17
in acquiſitione juris patronatûs. Primum eſt jus poteſtatis præſentandi. Secundum eſt honorificentia proceſſionis. Tertium eſt jus conſequendi alimenta ab Eccleſia, ſi ad inopiam deveniat, ut hìc per Butr. & Abbatem *in ult. notab.* Primum eſt planum de 3. vide Rochum de Curte *in tractatu hujus tituli* in verbo *Utile n.* 1. latiſſimè Lambertinum *in eodem tractatu lib.* 3. *in* 3. *quæſt. princ. art.* 1. *cum pluribus ſeq. uſque ad art.* 16. Surdum *de aliment. tit.* 1. *q.* 54. *per totum* & Rot. *dec.* 494. *pag.* 4. *div. & in recent dec.* 454. *par.* 2.

Quoad ſecundum ultra ea quæ tradunt Doctores hìc & 18
Roch. de Curte *in hoc tractatu* in verbo *Honorificum*. Quæro an Patronus in Eccleſia juris patronatûs in ſeſſionibus & aliis actibus temporali Domino loci præferri debeat.

Pro Patrono contra Dominum temporalem videntur ſentire 19
Doctores ſuprà *in hac rubrica* & poſt Hoſt. Lambertinus *in*
tractatu de jure patr. in princ. tertii libri, dum ſcribunt Pa- 20
trono ſimplex jus in Eccleſia patronata competere, nempè jus utile, oneroſum & honorificum; & omittendo alia duo jura quæ ad præſentem quæſtionem non pertinent, jus honorificum in eo conſiſtere ut Patronus primus in proceſſionibus incedat & præ cæteris laïcis in Eccleſia patronata honoretur, quod etiam tradunt hìc Doctores; idque habere locum nedum in proceſſionibus, ſed etiam in ſeſſionibus & aliis quibuſcumque actibus notant Hoſt. *num.* 3. Joan. Andr. *num.* 15. Butr. *num.* 21. & alii communiter; & quamvis de Domino temporali mentionem non faciant, cùm tamen illi non diſtinguant nec nos diſtinguere deberemus, l. *de pretio, ff. de publica cum vulgar.*

Contrarium tamen verius videtur, nempè temporalem 21
Dominum loci etiam in patronata Eccleſia Patrono præcedere debere; cùm enim in cæteros juriſdictionem contentioſam habeat, ſequitur ut longè major ei quàm cæteris præſertim ſibi ſubditis honor debeatur, magis namque honorari debet qui majorem habet juriſdictionem, Abb. *conſ.* 21. *n.* 1. *lib.*

22 1. *per textum in c. Statuimus*, §. *fin.* 13. *diſt.* at Dominus
loci contentioſam & perpetuam habet juriſdictionem, ita ut ſi
Superiorem non recognoſcat, æquiparetur Principi; ſi verò
recognoſcat Præſidi, Caſſan. poſt Jaſon. *in Catalog. Glor.
mund. in* 5. *par. conſider.* 52. ergò ad inſtar Principis vel Præ-
ſidis omnibus aliis & conſequenter etiam Eccleſiæ Patrono
23 debet anteferri. Imò etiam ſi eſſet ex Baronibus qui limitatam
valdè juriſdictionem habent, omnibus tamen aliis præferendus
eſſet, cùm dicatur habere majeſtatem; & ſubditi in eum con-
ſpirantes crimen læſæ Majeſtatis committant, Archid. *in c.
Felicis n.* 13. in verbo *læſæ Majeſtatis de pæn. lib.* 6. Ægid.
Bellon. *conſ.* 15. Quin imò Barones præ aliis honorantur non
24 ſolùm in locis eorum juriſdictioni ſubjectis, ſed etiam ratione
Baroniæ & vaſſallorum quos habent & ubique cæteris nobilibus
juriſdictionem non habentibus præponuntur, Caſſan. *dictâ* 5.
par. conſider. 56.

25 Non obſtat contrarium, nam reſpondetur Doctores vario
modo intelligere honoris proceſſionem de quo loquitur hoc
caput, ut hîc per Hoſt. *n.* 3. Joan. Andr. *n.* 15. Butr. *n.* 21.
Card. in §. *pro fundatione n.* 4. verſ. *quæro qualis eſt honor
proceſſionis qui debetur Patrono*, Anchar. *n.* 14. Abb. *n.* 5.
26 verſ. *nota tria jura* & Joan. de Anan. *n.* 9. Quidam enim
dicunt honorem proceſſionis in hoc conſiſtere ut Patrono ad
Eccleſiam venienti proceſſionaliter, dummodò tamen ſit talis
& tantus, puta Rex vel magnus Princeps, explicant Anchar.
Abb. & Joan. de Anan. in Duce Venetiarum Patrono vene-
rabilis Eccleſiæ Sancti Marci cui obviam exeunt Primicerius
& Canonici, quod ſervari poteſt ſecundum Joannem Andream
uſque ad ambitum Eccleſiæ, non autem uſque ad portas
Civitatis, quia fieri debet tantùm Papæ vel Cardinali ſecun-
dum Anton. de Butr. Item ſi ſæpiùs hoc eveniret, fieri non
deberet, ſed ſolùm quandò rarò ſecundum eum. Quidam
27 dicunt honorem proceſſionis conſiſtere in hoc ut Patronus
primum locum teneat in proceſſionibus vel in Eccleſia vel
inter laïcos ſecundum Hoſt. & ſedebit juxta Prælatum ſecun-
28 dum Joan. de Anan. Alii verò dicunt proceſſionem hîc poni
pro præſentatione, ut notatur *in c. piæ mentis in gloſſa* 1.
verſ. *Sunt autem tria* 16. *q.* 7. quia in præſentatione Patronus
procedit ad Epiſcopum cum eo quem præſentat in Eccleſia
non Collegiata vel in præbenda Collegiatæ, *c. fin. ſuprà de
conceſſ. præb.* primum placet Cardinali, primum & ſecundum
Antonio de Butr. licèt fortè codex ſit mendoſus, quia pon-
deratâ illius ratione, videtur potiùs probare tertium, ſed
utrumque videtur poſſe ſuſtineri, ut dicit Abbas & omnia
tria ſimul complectitur Innoc. ſuprà *in hac rubrica n.* 3. verſ.
Item honor, ubi ait ex patronatu provenire honorem, quia
Patronus honorificentiùs recipitur & ſtudioſè ei ſervitur &
in proceſſione præ aliis honoratur, *c. piæ mentis & c. Fri-
gentius* 16. *q.* 7. & ſi Eccleſia non eſſet collegiata, præſentat
hîc Sacerdotem, *cap. decernimus, eâd. causâ & quæſtione*,
undè Hoſt. & Card. ſuprà citati ponunt verſus.

Patrono debetur honor, onus, emolumentum.
Præſentet, præſit, defendat, alatur egenus.

In tertio tamen intellectu quòd proceſſio ponatur hîc pro
præſentatione, videntur reſidere Hoſt. Joan. Andr. & Joan.
de Anan. *in locis ſuprà citatis*, cùm eum ponant ultimo loco.
Honor igitur proceſſionis eſt quem habet Patronus in præ-
ſentando Rectorem vel Clericum, quia ſine præſentatione non
poteſt Epiſcopus regulariter inſtitutionem facere, quod la-
tiſſimè proſequitur Roch. de Curte *in tractatu hujus tituli*
in verbo *Honorificum à num.* 1. *uſque ad num.* 98. & quamvis 29
opinio quòd Patronus ſit aliis præferendus, videatur communis
tamen fundata eſt *in d. c. piæ mentis & c. Frigentius* 16. *q.*
7. *& in hoc cap.* Qui textus non probant communem opinio-
nem, nam *in c. piæ mentis & c. Frigentius*, dicitur præter
proceſſionis aditum qui omni Chriſtiano debetur, nihil proprii
juris in Eccleſia patronata Patrono reſervari, quibus verbis
nihil præcipui Patrono tribuitur, quod cæteris quoque Chriſ-
tianis non competat. Hoc autem caput quamvis apertiùs ex-
primat Fundatori proceſſionis honorem reſervari, tamen cùm
diſponat in materia antiqua, debet recipere declarationem à
Canonibus de eadem materia loquentibus, ut lege 2. *cod. de
noxal.* lege *in contractibus*, §. *Præterea, cod. de non numer.
pecun.* Petr. Brix. *in Repert.* in verbo *Interpretatio*, verſ. *lex
noviter.* Jaſon. in lege *Sciendum in princ. ff. Qui ſatiſdare
coguntur*, quare dum textus reſervat Patrono honorem pro-
ceſſionis, hæc verba ut non pugnent cum *c. piæ mentis* & *c.
Frigentius*, quibus probatur Patronum in patronata Eccleſia
nihil habere præcipui, non ſunt intelligenda quoad hoc ut
Patronus aliis in proceſſionibus præferatur, ſed de honore
præſentationis qui debetur omni Chriſtiano Eccleſiam fun-
danti, non autem infideli, prout ex illis juribus deducunt
gloſſa, Joan. Andr. & communiter Doctores ſuprà citati
num. 7.

Secundò reſpondetur quòd Doctores generaliter tradunt,
ſcilicet Patronum præ aliis laïcis honorari debere eſſe ſic 30
accipiendum, ut non contineat evidentem abſurditatem; &
ſic ut ei non debeatur honor major quàm Domino temporali
qui in eum habet juriſdictionem, ut in ſimili docet Boër. *de
autor. magni conſilii n.* 48. ubi tradit privilegium Dominorum
Parlamenti ut primam Sedem obtineant; & ſi generaliter
loquatur, non eſſe intelligendum reſpectu Conſiliariorum
qui in Dominos Parlamenti habent juriſdictionem. Sic etiam
etſi Rector Eccleſiæ in ſua Parochia præ aliis honorari debeat, 31
Caſſan. *dict. par. conſider.* 81. Hoc tamen non ita intelligen-
dum eſt, ut præferatur Epiſcopo qui omnibus ſuis Diœceſanis
præeminet, ut notatur *in c. Solitæ de major. & obed.* & ſanè
Dominus temporalis erat ſpeciali notâ dignus. Quòd ſi jura
voluiſſent Patronum in patronata Eccleſia temporali Domino 32
loci præferri, id utiquè vel expreſſiſſent vel uſa fuiſſent verbis
univerſalibus, ut puta cujuſcumque gradûs, conditionis,
præeminentiæ & ſimilibus; ita enim Canonicæ Sanctiones
loqui conſueverunt, cùm etiam ſublimes perſonas compre-
hendere voluerunt, ut obſervat Gomes *in proëmio Regul.
Cancell. par.* 4. *numero* 1. *&* 2. Barbat. *conſ.* 23. *num.* 8. *in
2. vol.*

DE JURE PATRONATUS.

Innocentius III. Conventren. Epiſcopo.

CAPUT XXVII.

CUm propter diſcordias laïcorum: & infrà. Fraternitati tuæ mandamus, quatenus ſi de Jure patronatûs quæſtio emerſerit inter aliquos: & (ab eo) cui competit, infrà quatuor menſes non fuerit definitum, ex tunc Eccleſiam ipſam de perſona non differas idonea ordinare: ita quòd illi ex hoc non debeat in poſterum præjudicium generari, qui jus evicerit patronatûs.

SUMMARIUM.

1 *PAtroni laïci ſi ad Eccleſiam vacantem intra quatuor menſes non præſentant, Epiſcopus ordinabit Eccleſiam & num.* 9.
2 *Patronus laïcus habet quadrimeſtre tempus ad præſentandum, Eccleſiaſticus verò ſemeſtre, etiamſi patronatum à laïco acquiſiverit.*
3 *Tempus ad præſentandum præfixum currit etiam, patronis non volentibus præſentare propter litis impedimentum.*
4 *Et an currat patronis ignorantibus.*
5 *Quæſtio ſuper patronatu laïcali infra quatuor, ſuper Eccleſiaſtico infra ſex menſes eſt decidenda.*
6 *Temporis curſus ubi non fundatur ſuper negligentia, ad Superiorem devolvitur ipſum jus, non autem modus ordinandi Eccleſiam.*
7 *Concurſus an requiratur in parochialibus patronatûs laïcorum, quarum collatio ob lapſum tempus ad præſentandum præfixum ad Epiſcopum, eſt liberè devoluta & n. ſeqq. uſque ad n.* 13.
8 *Concurſus non requiritur in parochialibus ad Sedem Apoſtolicam devolutis ob lapſum temporis Epiſcopo ad providendum præfixi.*
10 *Concurſus fieri debet inter plures ab eodem patrono laïcò ad parochialem vacantem cumulativè præſentatos.*
11 *Tempus Epiſcopo præfixum ad nominandum Clericos idoneos vel edictum apponendi in parochialibus devolutis, quandò incipiat.*
12 *Et quid in bimeſtri Epiſcopis præfixo ad inſtituendum ex Bulla Pii V. patronis non præſentantibus infra legitima tempora.*
13 *Patronus laïcus & Eccleſiaſticus in quibus differant & n. ſeq. uſque ad n.* 21.
14 *Patronus laïcus præſentans ſcienter indignum, an privetur eâ vice jure præſentandi, ſicut patronus Eccleſiaſticus.*
15 *Præſentari poteſt Clericus per Rectorem Eccleſiæ ad titulum beneficii, etiam invito patrono laïco.*
16 *Et quid invito patrono Eccleſiaſtico.*
17 *Jus patronatûs donari poteſt perſonæ Eccleſiaſticæ ſine Diœceſani conſenſu, ſed non ſæculari.*
18 *Collecta ſi imponatur Epiſcopo per ſe & Clericis patronis pro ſe, Eccleſia debet contribuere ſimul cum Clericis, non autem cum Epiſcopo.*
19 *Parochialium juris patronatûs Eccleſiaſtici proviſio, quâ formâ fieri debeat ex Concilio Tridentino.*
20 *Et quid in parochialibus juris patronatûs laïcorum.*
21 *Concurſus à Concilio Tridentino præſcriptus in parochialibus juris patronatûs Eccleſiaſtici, an ſit etiam obſervandus in parochialibus patronatûs, partim Eccleſiaſtici, partim laïcalis & n. ſeq. uſque ad n.* 39.
Et quid in parochialibus juris patronatûs quod origine erat totum laïcale, ſed pro duabus tertiis partibus ex donatione laïcorum effectum poſteà fuit Eccleſiaſticum, n. 39. *& ſeq. uſque ad n.* 74. *&* 80.
22 *Jus patronatûs mixtum regulatur ut Eccleſiaſticum, quandò Eccleſiæ vel perſonæ Eccleſiaſticæ magis prodeſt.*
Declaratur n. 37.
23 *Collatio beneficii reſervati facta per Papam abſque derogatione juris patronatûs, habet locum etiamſi beneficium pertineat ad præſentationem Clerici & laïci ſimul.*
Contrarium n. 32.
24 *Magis dignum trahit ad ſe minùs dignum ubi eſt favor magis digni ut trahat & non trahatur & n.* 33.
25 *Juri patronatûs merè laïcali Papa indiſtinctè derogat pro medietate, mixto derogat in totum, beneficia verò patronatûs Eccleſiaſtici confert abſque ulla derogatione & n.* 30. *&* 38.
26 *Jus patronatûs mixtum cùm dubitatur, an ſit laïcale vel Eccleſiaſticum, attendenda eſt qualitas magis privilegiata & magis favens patronatui & n.* 30.
27 *Privilegiati naturam ſortitur non privilegiatus propter communionem & n.* 41.
28 *Jus patronatûs mixtum cenſetur totum Eccleſiaſticum quoad præſcriptionem.*
29 *Item quoad tempus præfixum ad præſentandum.*
30 *Sed quoad derogationem cenſetur totum laïcale.*
Item quoad reſervationem n. 32.
31 *Legatus de latere poteſt conferre beneficia patronatûs Eccleſiaſtici, non autem mixti & n.* 51.
32 *Regulæ reſervatoriæ non intrant in beneficiis patronatûs mixti.*
34 *Concurſus eſt præjudicialis patronis quorum libertas in præſentando reſtringitur n.* 37.
35 *Laïcus propter mixturam Clerici non debet privari jure ſuo & n.* 42.
36 *Mixtum aſſumit naturam ſpeciei per quam jure alterius minùs derogatur & n.* 42.
40 *Jus patronatûs origine laïcale, ſi ex donatione laïcorum tranſeat in Eccleſiam, efficitur Eccleſiaſticum.*
41 *Jus patronatûs mixtum quoad formam examinis per concurſum, cur cenſeatur potiùs laïcale quàm Eccleſiaſticum.*
43 *Laïci à fundatione Eccleſiarum non ſunt retrahendi.*
44 *Mixtum ex duabus naturis aſſumit ſibi naturam à potentiori & digniori.*
Declaratur, num. 65.
45 *Pars major trahit minorem, & num.* 50.
Declaratur, num. 66.
46 *Jus patronatûs conceſſum ex augmento dotis non cenſetur mixtum ex cauſa oneroſa, & privilegio, ſed abſolutè ex privilegio.*
Et quæ ſit ratio, num. 67.
47 *Jus patronatûs competens Univerſitati ſcholarium dicitur Eccleſiaſticum, ſi in ea ſint plures Clerici, quàm Laïci, & è converſo.*
Declaratur, num. 70.
48 *Univerſitas, in qua ſunt plures Laïci, quàm Clerici, cenſetur Laïcalis, & ſubjicitur foro ſæculari, & numer.* 70.
49 *Jus patronatûs ex dotatione bonorum Laïcalium, & Ec-*